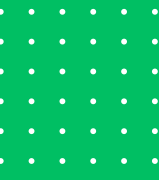

รายงานการพัฒนานวัตกรรม BEST PRACTICE โครงการ INNOVATION FOR THAI EDUCATION (IFTE) นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ชื่อผลงาน

การพัฒนารูปแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบ
การศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ห้องเรียนปลดล็อคโดยใช้โมเดล 5D
กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys
to Unlocking Potential)

นายเกิดทูน ปรีอปรัง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาโก

อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งผลงานนวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ภายใต้โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษานำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเชิงนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์บริบทของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผลงานที่นำเสนอในครั้งนี้มีชื่อว่า “การพัฒนารูปแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ห้องเรียนพลตลิ่งคโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอกสู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking Potential)” เป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นจากปัญหาเชิงระบบของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น มีส่วนร่วม และมีระบบดูแลช่วยเหลือแบบองค์รวม ผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ Discover, Design, Do, Discuss และ Develop อันสอดคล้องกับแนวทางของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป้าหมายการศึกษาชาติว่าด้วยความเสมอภาคและคุณภาพ

รายงานฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทางทฤษฎี ตลอดจนผลการดำเนินงานจริงในสถานศึกษา พร้อมทั้งการสะท้อนผลและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็แนวทางและต้นแบบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับพื้นที่และสามารถขยายผลสู่สถานศึกษาอื่นได้อย่างยั่งยืน

ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และคณะกรรมการโครงการ IFTE ที่ให้โอกาสโรงเรียนบ้านนาโกได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการศึกษาอย่างสร้างสรรค์

(นายเทิดทูน ปรีอปรัง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาโก

สารบัญ

หน้า	เรื่อง
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของ สถานศึกษา	2
องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของ สถานศึกษา	10
องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรม การศึกษาของสถานศึกษา	36
บรรณานุกรม	ค

รายงานการพัฒนานวัตกรรม (Innovation)/แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE)
นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1.ชื่อหน่วยงาน

โรงเรียนบ้านนาโก

2.ชื่อผู้เสนอผลงาน

นายเท็ดทูน ปรีอปรัง โทรศัพท์ 0879460442

Line ID - E-mail address kroojack2555@gmail.com

1. ชื่อผลงาน

การพัฒนารูปแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ห้องเรียน
 ปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking
 Potential)

แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

แสวงหานวัตกรรม/แบบอย่างที่ดีจากแหล่งต่างๆ ที่เคยมีผู้สร้างหรือ ทำไว้แล้ว แล้วนำมาปรับปรุง หรือ
 พัฒนาใหม่

การสร้างนวัตกรรมใหม่

2. ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรมพัฒนาทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน
 ตลาดงาน และ Soft Power

นวัตกรรมระบบแนะแนวทางสำหรับผู้เรียน (Coaching)

นวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติจริงและเสริมความสามารถด้าน
 Soft skill ควบคู่กับการพัฒนา

นวัตกรรมการแก้ปัญหาสุขภาพ 4 มิติ (สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม และสุขภาพปัญญา)

นวัตกรรมส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำธนาคารหน่วยกิต

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษาของนักเรียน (school dropout) ยังคงเป็นประเด็นเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนและศักยภาพการพัฒนาประเทศโดยรวม โดยนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมักประสบปัจจัยแวดล้อมเชิงลบหลากหลาย อาทิ ความยากจน ปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดแรงจูงใจ และการขาดความรู้สึกเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษา (Johnston, 2010) โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนในพื้นที่ชนบท เช่น โรงเรียนบ้านนาโก จังหวัดเลย ซึ่งเผชิญข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน และโอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ปัญหา dropout มีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้น

โรงเรียนบ้านนาโก เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทของจังหวัดเลย มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล โดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายด้านการศึกษาในหลายมิติ ทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน ปัญหาหลักที่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคง เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รายได้ไม่แน่นอน ขาดเสถียรภาพในการสนับสนุนด้านการเรียน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคม เช่น ปัญหาครอบครัว การขาดการดูแลเอาใจใส่ ภาระงานบ้าน และข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและเกิดภาวะขาดแรงจูงใจในการศึกษา ในระดับชุมชน นักเรียนต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากอบายมุข เช่น ยาเสพติดและการพนัน ซึ่งเข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากขาดกิจกรรมสร้างสรรค์และพื้นที่ปลอดภัย ขณะที่ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครองจำนวนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ส่งผลให้ขาดแรงสนับสนุนจากครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเพิ่มความเสี่ยงให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา และอาจนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เช่น การว่างงาน รายได้ต่ำ และพฤติกรรมเบี่ยงเบนในอนาคต

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนบ้านนาโกในฐานะโรงเรียนขยายโอกาสต้องเผชิญกับความท้าทายรอบด้านจากบริบทเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนจำนวนมากอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่ขาดปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม ส่งผลให้มีแนวโน้มหลุดออกจากระบบการศึกษาและเผชิญกับปัญหาอบายมุข การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการออกแบบแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ การหลุดออกจากระบบการศึกษาไม่เพียงส่งผลกระทบต่ออนาคตของนักเรียนรายบุคคล แต่ยังมีนัยยะต่อปัญหาสังคมในระยะยาว อาทิ การว่างงาน รายได้ต่ำ และพฤติกรรมเสี่ยง (Wilson & Tanner-Smith, 2013) แนวทางที่ได้รับการยอมรับในระดับวิชาการ ได้แก่ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน และอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้อง (คุรุสภาวิทยากรย์, 2564; Johnston, 2010) กลยุทธ์สำคัญ เช่น การคัดกรองนักเรียน การติดตามผลอย่างใกล้ชิด การมีที่ปรึกษาเฉพาะราย และระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) รวมถึงการเสริมทักษะวิชาการอย่างตรงจุด ล้วนได้รับการพิสูจน์แล้วว่าช่วยลดอัตราการหลุดออกจากระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Institute of Education Sciences, 2008; Johnston, 2010) นอกจากนี้ การบูรณาการกลยุทธ์ด้านวิชาการ พฤติกรรม สังคม และครอบครัวอย่างต่อเนื่องยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง (Wilson & Tanner-Smith, 2013)

ในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนกลายเป็นกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันปัญหานักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา แนวคิด “ห้องเรียนปลดล็อก” (Unlock Classroom Model) มุ่งเน้นการลดข้อจำกัดของห้องเรียนแบบดั้งเดิมผ่านการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เทคโนโลยี การเรียนรู้ร่วมมือ และกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง, 2565; Starfish Labz, 2564) ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบาย “ปลดล็อกปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง” ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สนับสนุนการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การนำห้องเรียนปลดล็อกมาใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กและชนบท โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความเสี่ยง พบว่าสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ สร้างความผูกพันกับโรงเรียน และลดอัตราการขาดเรียนหรือหลุดออกจากระบบได้อย่างเป็นรูปธรรม (กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง, 2565) ควบคู่กับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุม เช่น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การเยี่ยมบ้าน และการมีส่วนร่วมของครอบครัว (คุรุสภาวิทยากรย์, 2564)

จากข้อมูลการเยี่ยมบ้านของโรงเรียนบ้านนาโกในปีการศึกษา 2567 พบว่ามีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบจำนวน 9 ราย โดย 8 รายอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และ 1 รายในระดับประถมศึกษา โดยสาเหตุสำคัญ ได้แก่ ความรู้สึกว่าการศึกษานี้ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน ปัญหาด้านผลการเรียน ปัญหาครอบครัว และความไม่เข้าใจระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน และสร้างความสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย

จากการวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่ภาวะเสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาโก พบว่าปัญหาหลักสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษา นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย ขาดแรงจูงใจ และไม่เห็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรที่นำไปสู่การออกกลางคันและการขาดโอกาสในอนาคต

2. ปัญหาครอบครัวและเศรษฐกิจชุมชน ครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในภาวะยากจน มีรายได้ไม่แน่นอนจากภาคเกษตร อีกทั้งยังประสบปัญหาทางสังคม เช่น การหย่าร้าง การขาดการดูแล หรือภาระงานบ้านและไร่นาที่กระทบต่อเวลาและพลังในการเรียนของนักเรียน

3. ทักษะคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนและผู้ปกครองบางรายไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจ ขาดความมุ่งมั่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ ขาดความรู้สึกรักผูกพันกับโรงเรียน

4. ความเสี่ยงต่ออบายมุขและข้อจำกัดด้านทรัพยากร ชุมชนมีความเสี่ยงสูงต่อการเข้าถึงอบายมุข เช่น ยาเสพติดและการพนัน ขณะที่โรงเรียนยังขาดแคลนทรัพยากรและโอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียน

5. ความไม่เข้าใจระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ความสัมพันธ์ที่ห่างเหินระหว่างครูกับนักเรียน และการขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การดูแลแบบรายบุคคลยังไม่บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาโกเป็นผลสะท้อนจากความซับซ้อนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยปัญหาหลักที่ควรเร่งแก้ไขคือการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน การปรับทัศนคติ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนการพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ 1. ศักยภาพและภาระงานครู แม้ครูมีความมุ่งมั่นสูง แต่ภาระงานที่มากและขาดบุคลากรเฉพาะทางส่งผลให้การดูแลรายบุคคลไม่ทั่วถึง 2. ระบบติดตามและประเมินผล ยังขาดความต่อเนื่องและข้อมูลเชิงลึกในการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 3. วัฒนธรรมองค์กร การยึดติดกับแนวการสอนแบบเดิมของครูบางส่วนเป็นอุปสรรคต่อการนำนวัตกรรมการเรียนรู้มาปรับใช้ 4. การพัฒนาครู การเข้าถึงการอบรมที่ทันสมัยและตอบโจทยยังมีข้อจำกัด และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ 1. เศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวมีฐานะยากจน รายได้ไม่แน่นอน ส่งผลต่อแรงจูงใจและโอกาสทางการศึกษา 2. ปัญหาครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ปัญหาภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้มีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน 3. ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน การมีส่วนร่วมของครอบครัวยังไม่เข้มแข็งพอ 4. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดในการพัฒนาและบูรณาการนวัตกรรม 5. การเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนกลุ่มเปราะบาง การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนบ้านนาโกต้องอาศัยการประสานพลังทั้งจากภายใน (ครู บุคลากร ระบบภายใน) และภายนอก (ครอบครัว ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม) โดยต้องเข้าใจบริบทเฉพาะอย่างรอบด้าน และออกแบบแนวทางพัฒนาอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

มีขั้นตอนที่ชัดเจน และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อป้องกันการหลุดออกจากระบบการศึกษาในระยะยาวอย่างยั่งยืน

สำหรับโรงเรียนบ้านนาโก การพัฒนารูปแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วย “ห้องเรียนปลดล็อก” จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ด้วยแนวคิดการออกแบบห้องเรียนที่ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูและชุมชน ส่งผลให้สามารถลดปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษา และสร้างอนาคตที่มั่นคงให้กับเยาวชนในพื้นที่ การดำเนินงานนี้ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการวางแผน การติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการนำแนวคิด “ห้องเรียนปลดล็อก” มาพัฒนาต่อเป็น โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking Potential) ซึ่งเน้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การออกแบบแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โมเดล 5D นี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยตอบโจทย์ทั้งในด้านวิชาการ พฤติกรรม สังคม และครอบครัว พร้อมสร้างแรงจูงใจและความผูกพันกับโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนค้นพบศักยภาพของตนเองและมีทางเลือกในอนาคตที่หลากหลายและมั่นคงยิ่งขึ้น

ภาพ การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกับครูประจำชั้น

แนวทางการแก้ไขและพัฒนา

เพื่อให้ “ห้องเรียนปลดล็อก” สามารถช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงมีแนวทางการแก้ไขและพัฒนา ดังนี้

1. เสริมศักยภาพครูและบุคลากร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้าน Active Learning, Coaching และการดูแลรายบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
2. ขยายและปรับรูปแบบห้องเรียนปลดล็อก ออกแบบกิจกรรมที่ยืดหยุ่น ตอบโจทย์ความสนใจของนักเรียน บูรณาการทักษะอาชีพ ชีวิต และ Soft Skills เพิ่มสื่อดิจิทัลและการเรียนรู้ผ่านออนไลน์เพื่อความหลากหลาย

3. สร้างเครือข่ายสนับสนุนรอบด้าน ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีภายนอก จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านและเวทีร่วมออกแบบการเรียนรู้กับชุมชน เสริมแรงจูงใจและทรัพยากรให้กับนักเรียน

4. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแบบยืดหยุ่น ใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อประเมินและปรับแผนดูแลรายบุคคล

5. พัฒนารฐานข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พร้อม Dashboard สำหรับติดตามผลแบบเรียลไทม์ จัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประสานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น พื้นที่สถานที่ ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ร่วมจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการพัฒนา ห้องเรียนพลตล็คโดยใช้โมเดล 5D

หลักการสำคัญ

การพัฒนา รูปแบบช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ด้วยโมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาในบริบทจริง และเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

1. บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบแนวทาง และติดตามผลการดำเนินงาน

2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจน ลดอัตราการหลุดออกจากระบบ พัฒนาศักยภาพและแรงจูงใจของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3. เสนอแนวคิด ทฤษฎี ที่จะนำมาใช้ ใช้ทฤษฎี Self-Determination, Constructivism, Active Learning, Whole-School Approach และ PDCA Cycle

4. เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ออกแบบกิจกรรมและระบบดูแลที่ตอบโจทย์ทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรม และทักษะชีวิต

5. กำหนดรูปแบบในการแก้ไขหรือพัฒนา ใช้โมเดล 5D (Discover, Design, Do, Discuss, Develop) เป็นกรอบดำเนินงาน

กรอบแนวคิดในการพัฒนา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงได้พัฒนานวัตกรรม ‘โมเดลห้องเรียนปลดล็อก 5D’ โดยสังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ Self-Determination Theory, Maslow’s Hierarchy of Needs, Constructivism, Active Learning, Whole-School Approach และวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อสร้างกระบวนการดูแลช่วยเหลือที่ยั่งยืน ดังกรอบแนวคิดที่แสดงในภาพและตารางต่อไปนี้

ตาราง การสังเคราะห์กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ 5D Model

ขั้นตอน 5D	แนวทางการพัฒนา	ทฤษฎี/แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	อ้างอิง
D1 Discover ค้นหาตัวตนและ ศักยภาพผู้เรียน	- วิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล - ใช้ Early Warning System - สัมภาษณ์เชิงลึก	Self-Determination Theory Maslow’s Hierarchy of Needs Systems Theory	Deci & Ryan (1985) Maslow (1943) Banathy (1972)
D2 Design ออกแบบแผนการ เรียนรู้เฉพาะบุคคล	- ร่วมออกแบบแผนกับ นักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง - Personalized Learning Design	Constructivism Learner-Centered Approach	Piaget (1972) McCombs & Whisler (1997)
D3 Do ลงมือทำกิจกรรม การเรียนรู้	- จัดกิจกรรม Active Learning - เน้นการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น	Experiential Learning Active Learning	Kolb (1984) Bonwell & Eison (1991)
D4 Discuss ตรวจสอบ-สะท้อน ผลร่วมกัน	- สะท้อนผลใน Reflection Forum - รับ Feedback จากทุก ฝ่าย	Participatory Evaluation Collaborative Partnership	Patton (2008) Epstein (2018)
D5 Develop พัฒนาและ ยกระดับต่อยอด	- ปรับปรุงจากข้อมูลสะท้อน ผล - ขยายผลและต่อยอด นวัตกรรม	PDCA Cycle Continuous Improvement	Deming (1986) Imai (1986)

กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรม

ภาพ กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรม

ประโยชน์และความสำคัญของกรอบแนวคิดและทฤษฎีตามโมเดล 5D กับการพัฒนาสถานศึกษา

1. ความชัดเจนด้านข้อมูลสารสนเทศและงานวิชาการ

กรอบแนวคิดตามโมเดล 5D ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการบริหารข้อมูลอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้ Early Warning System, การวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล และแฟ้มสะสมผลงาน ทำให้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้วางแผน ติดตาม และประเมินผลได้ครอบคลุมทุกมิติ ระบบข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ ทั้งในเชิงนโยบาย และการติดตามรายบุคคล ช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางการวิชาการที่ตรงจุด เพิ่มประสิทธิภาพของงานวิจัยและการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

2. สะท้อนการปรับเปลี่ยนแนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา กรอบแนวคิดนี้เน้นการพัฒนาแนวทางจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ตามแนวคิด Constructivism และ Active Learning มีการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อศักยภาพและปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนจาก “ครูเป็นผู้ถ่ายทอด” ไปสู่วิธีการ “ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก” กระตุ้นการมีส่วนร่วม การแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์ สะท้อนถึงการพัฒนาการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 เช่น การบูรณาการเทคโนโลยีและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

3. ขยายศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบแนวคิด 5D เป็น “Blueprint” สำหรับครูในการพัฒนาแผนการสอนและกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การค้นหาตัวตนผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบกิจกรรม การส่งเสริม Active Learning และการสะท้อนผล ทฤษฎี Self-Determination Theory และ PDCA Cycle ส่งเสริมให้ครูเน้นพัฒนาศักยภาพและแรงจูงใจผู้เรียน พร้อมทั้งมีระบบสะท้อนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูสามารถปรับการเรียนรู้ให้ตรงกับศักยภาพและปัญหาเฉพาะรายของนักเรียน ลดภาวะหลุดระบบ และเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้

4. การบริหารจัดการสอดคล้องกับเป้าหมายพัฒนาคุณภาพ กระบวนการภายใต้โมเดล 5D ผสานวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียน คือ การลดอัตราการนักเรียนหลุดออกจากระบบ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผลอย่างรอบด้าน ระบบ Whole-School Approach สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทำให้การบริหารจัดการเกิดความต่อเนื่องและมีทิศทางชัดเจน ระบบ PDCA ในแต่ละรอบของการดำเนินงานช่วยให้องค์กรสามารถ ทบทวน พัฒนา และตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

5. การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตรงตามเป้าหมาย ทุกขั้นตอนของโมเดล 5D (Discover, Design, Do, Discuss, Develop) มีเป้าหมายและรายละเอียดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน ตอบโจทย์เป้าหมายใหญ่ เช่น การค้นหาศักยภาพผู้เรียน การออกแบบและประเมินแผนอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ชัดเจนทั้งในด้านทักษะ ผลสัมฤทธิ์ และแรงจูงใจของนักเรียน รวมทั้งครบถ้วนด้านการวัดผลและการขยายโอกาสการเรียนรู้ให้กับทุกคน

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ในนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D” ตอบโจทย์ความจำเป็นของสถานศึกษาไทยทั้งในด้านระบบข้อมูล การเปลี่ยนแปลงแนวทางจัดการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพครู เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหาร ตลอดจนออกแบบกระบวนการได้ตรงวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของผลงาน

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา
2. เพื่อสร้างระบบดูแลและติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตรงศักยภาพและความแตกต่างเฉพาะบุคคล

โดยมีรายละเอียดและเป้าหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา สร้างนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ที่มุ่งแก้ไขอุปสรรคในมิติต่าง ๆ ได้แก่ วิชาการ พฤติกรรม สังคม ครอบครัว และระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และสร้างรูปแบบการช่วยเหลือพัฒนาขึ้นโดยยึดข้อเท็จจริงจากบริบทของปัญหาและความต้องการของนักเรียนเป้าหมาย

2. เพื่อสร้างระบบดูแลและติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบการคัดกรอง ติดตาม และดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถกลับคืนสู่ระบบการศึกษาและคงอยู่ในระบบอย่างครบถ้วน

3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตรงศักยภาพและความแตกต่างเฉพาะบุคคล พัฒนากิจกรรมและแผนเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ และบริบทของผู้เรียนแต่ละคน สร้างโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในมิติวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต

การระบุเป้าหมาย (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

ประเด็น	เป้าหมายเชิงปริมาณ	เป้าหมายเชิงคุณภาพ
การช่วยเหลือนักเรียน	ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไม่น้อยกว่า 95% ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย	นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีแนวโน้มหลุดออกจากระบบลดลงอย่างชัดเจน ร้อยละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจ และผูกพันกับโรงเรียนเพิ่มขึ้น
การพัฒนาครู	ครูเข้าร่วมอบรม/พัฒนาไม่น้อยกว่า 90%	ครูมีทักษะการใช้ข้อมูล รายงาน ILP และสามารถออกแบบกิจกรรม ตอบโจทย์รายบุคคลได้
พัฒนานวัตกรรม	จัดทำแผน ILP ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	รูปแบบงาน/นวัตกรรมได้รับการขยายผลหรือถ่ายทอดสู่โรงเรียนเครือข่าย

หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดในการพัฒนา

หลักการสำคัญในการพัฒนา

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) เน้นความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านความต้องการ แรงจูงใจ และบริบทชีวิต โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละบุคคล (McCombs & Whisler, 1997)

2. ความเสมอภาคทางการศึกษา (Educational Equity) มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมยั่งยืน (UNESCO, 2017)

3. การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning) ปรับวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะกับศักยภาพและบริบทผู้เรียน เช่น การใช้เทคโนโลยี หรือการเลือกเส้นทางเรียนรู้เอง เหมาะกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ (Horn & Staker, 2015)

4. การมีส่วนร่วม (Collaborative Partnership) ส่งเสริมบทบาทของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ในการร่วมดูแลและพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้เกิดการสนับสนุนอย่างรอบด้านและต่อเนื่องสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง (Epstein, 2018)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. Self-Determination Theory (SDT) ทฤษฎีแรงจูงใจภายในของ Deci & Ryan เน้นความสำคัญของแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) ที่ขับเคลื่อนการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ โดยมนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ ความเป็นอิสระ (autonomy), ความสามารถ (competence) และความสัมพันธ์ (relatedness) เมื่อได้รับการตอบสนองจะเพิ่มแรงจูงใจภายใน ช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายและพยายามบรรลุผล (Deci & Ryan, 1985) ทฤษฎีนี้สอดคล้องกับขั้นตอน D1 Discover ที่ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักคุณค่าและศักยภาพตนเอง

2. Maslow's Hierarchy of Needs ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์จากพื้นฐานถึงสูงสุด ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย ความรักและการเป็นส่วนหนึ่ง การยอมรับนับถือ และการบรรลุศักยภาพสูงสุด (self-actualization) (Maslow, 1943) ทฤษฎีนี้ใช้เป็นกรอบการดูแลแบบองค์รวม โดยนวัตกรรมต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานก่อน แล้วจึงเน้นพัฒนาการเรียนรู้อะไรและศักยภาพสูงขึ้น

3. Constructivism (ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้) แนวคิดของ Piaget ที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เกิดจากการจัดโครงสร้างความรู้ใหม่

(assimilation) และปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิม (accommodation) (Piaget, 1972) ทฤษฎีนี้สนับสนุนบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ใน D2 Design และ D3 Do ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสร้างความหมายร่วมกับผู้อื่น

4. Experiential & Active Learning (การเรียนรู้จากประสบการณ์และกิจกรรม) ทฤษฎี Experiential Learning ของ Kolb ระบุว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากประสบการณ์โดยตรง โดยมีวงจร 4 ชั้น ได้แก่ ประสบการณ์รูปธรรม (Concrete Experience), การสะท้อนคิด (Reflective Observation), การลงมือทดลอง (Active Experimentation), และการสรุปแนวคิดใหม่ (Abstract Conceptualization) (Kolb, 1984) ขณะที่ Bonwell & Eison เน้น Active Learning ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ลงมือปฏิบัติ ตั้งคำถาม อภิปราย และแก้ปัญหา (Bonwell & Eison, 1991) แนวคิดนี้เป็นหัวใจของ D3 Do ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมจริง เช่น โครงงาน แฟ้มสะสมผลงาน และการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะและเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน

5. Whole-School Approach (แนวทางโรงเรียนทั้งระบบ) แนวคิดของ ASCD เน้นว่าคุณภาพการศึกษาและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจร่วมของทุกฝ่ายในโรงเรียน ไม่จำกัดเฉพาะครูผู้สอนเท่านั้น แต่รวมถึง ชุมชน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันออกแบบกิจกรรม สร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัยและเอื้ออาทร เพื่อดูแลนักเรียนอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง (ASCD, 2012) แนวทางนี้ช่วยพัฒนานวัตกรรมที่มีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระบบการศึกษา

6. PDCA Cycle (วงจรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง) วงจร PDCA ของ Deming เป็นกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan), การปฏิบัติ (Do), การตรวจสอบ (Check), และการปรับปรุงแก้ไข (Act) (Deming, 1986) การใช้วงจรมีในบริบทการศึกษา ช่วยให้โรงเรียนทบทวนและยกระดับคุณภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ D5 Develop ที่เน้นการเรียนรู้จากผลสะท้อนและการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

ตาราง สรุปความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีหลักกับนวัตกรรม 5D

ทฤษฎี / แนวคิด	จุดเชื่อมโยงใน 5D/National Innovation	ตัวอย่างการประยุกต์ใช้จริง
Self-Determination	D1 Discover, D2 Design	วิเคราะห์แรงจูงใจ ออกแบบแผนรายบุคคล
Maslow's Hierarchy	ทุกมิติของการออกแบบนวัตกรรม	จัดกิจกรรมตอบโจทย์ความต้องการพื้นฐาน

Constructivism	D2 Design, D3 Do	ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้จากปัญหาจริง
Experiential/Active	D3 Do	ใช้กิจกรรม/โครงการ/บันทึกผลงาน
Whole-School Approach	ทุกขั้นตอนของ 5D	สร้างระบบดูแลและมีส่วนร่วมรอบด้าน
PDCA Cycle	D4 Discuss, D5 Develop	ทบทวน-สะท้อน-พัฒนา-ขยายผล

การเชื่อมโยงกับการพัฒนานวัตกรรมจริง

เริ่มจากการสำรวจตัวตนและวิเคราะห์ปัญหาเชิงระบบของนักเรียน โดยใช้ฐานทฤษฎี Self-Determination และ Maslow's Needs เพื่อสร้างแผนพัฒนาเฉพาะบุคคล (ILP) ตามหลัก Constructivism ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางพัฒนาอย่างแท้จริง การเรียนรู้ดำเนินผ่านกิจกรรมจริงแบบ Active และ Experiential Learning ที่เน้นการสร้างแรงจูงใจและทักษะชีวิตผ่านการปฏิบัติในชั้นเรียนและชุมชน โดยใช้กลไก Whole-School Approach เพื่อให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลและสนับสนุนอย่างครบวงจร พร้อมวางกรอบการทำงานตามวงจร PDCA เพื่อการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้ทำให้นักเรียน “ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D” สามารถตอบสนองปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในบริบทชนบทไทยได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

แนวคิดในการพัฒนา

1. แนวคิด “ห้องเรียนปลดล็อก” (Unlock Classroom Model) แนวคิดนี้ หรือที่เรียกว่า Flipped Classroom Model คือการออกแบบการเรียนรู้ที่ปลดล็อกข้อจำกัดของห้องเรียนแบบเดิม โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เนื้อหาใหม่จะศึกษาเองนอกห้องเรียน เช่น ดูวิดีโอหรืออ่านบทความ ส่วนเวลาที่อยู่ในห้องเรียนเน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น การแก้ปัญหา การอภิปราย และการทำโครงการผ่าน Active Learning รวมทั้งใช้รูปแบบ Blended Learning ผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นและออนไลน์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางที่เหมาะสม พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น แนวคิดนี้ส่งเสริมความรับผิดชอบตนเอง พัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (Simtutor, 2024; Wikipedia, 2011; Hurix, 2024)

2. แนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student Support System) เป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การคัดกรองและติดตามเพื่อค้นหานักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง, การให้คำปรึกษาโดยที่ปรึกษาเฉพาะราย (homeroom teacher/advisor) ที่ดูแลใกล้ชิด, การเยี่ยมบ้านและทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้าง

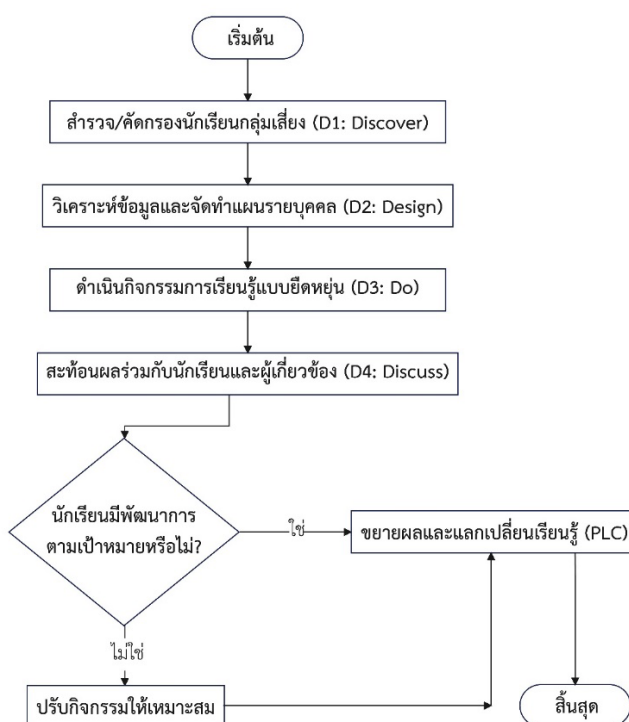
ความร่วมมือในการสนับสนุนการพัฒนา นักเรียน และการประเมินและปรับปรุงระบบช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ระบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มเสี่ยง (Journal of Modern Learning Development, 2022; Study.com)

แนวทางการออกแบบแนวทางการพัฒนา

แนวคิดและขั้นตอนการจัดทำนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ตามโมเดล 5D

แนวคิดหลักของนวัตกรรม

ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D” เป็นนวัตกรรมที่มุ่งช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยใช้กระบวนการ 5D (Discover – Design – Do – Discuss – Develop) เป็นเครื่องมือปลดล็อกข้อจำกัดของระบบการเรียนรู้แบบเดิม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพตนเองผ่านการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง แนวคิดสำคัญคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการสร้างระบบดูแลช่วยเหลือแบบองค์รวม โดยมีครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันออกแบบ สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อป้องกันการหลุดออกจากระบบ พร้อมสร้างแรงจูงใจและความผูกพันกับโรงเรียนอย่างยั่งยืน

ภาพ ฝั่งงานขั้นตอนการจัดทำนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ตามโมเดล 5D

ขั้นตอนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับโมเดล 5D

ขั้นตอนตาม 5D	แนวปฏิบัติที่ดี	เป้าหมายและผลที่คาดหวัง
D1 Discover ค้นหาตัวตนและศักยภาพ ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - สํารวจข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ การมาเรียน พฤติกรรม สถานะครอบครัว - ใช้ระบบ Early Warning System และแบบสะท้อนตนเองเพื่อวิเคราะห์ ปัจจัยเสี่ยง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเข้าใจผู้เรียนเชิงลึก - ระบุตัวกลุ่มเสี่ยงได้แม่นยำ - ผู้เรียนเริ่มเห็นคุณค่าและ ศักยภาพของตนเอง
D2 Design ออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ รายบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมครู-ผู้ปกครอง-นักเรียน ร่วม ออกแบบแผนเรียนรู้เฉพาะบุคคล (PLD) - ออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทย์ ศักยภาพและความสนใจ เช่น Active Learning, อาชีพ, Soft Skills - เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Blended/Hybrid) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีแผนเรียนรู้ที่ “สอดคล้องกับตัวเอง” - ครูมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมเฉพาะบุคคล
D3 Do ลงมือเรียนรู้จริง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกลุ่มนักเรียนตามลักษณะความ เสี่ยง/เป้าหมายการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมแบบโครงการ สถานการณ์จำลอง หรือเรียนรู้นอก ห้องเรียน - มีครูที่ปรึกษาเฉพาะราย คอย สนับสนุนอย่างใกล้ชิด 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ สร้างความผูกพัน - เริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและแรงจูงใจ
D4 Discuss สะท้อนผลร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีสะท้อนคิดรายสัปดาห์ ระหว่างครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง - ประเมินพฤติกรรม ทักษะ และ ความก้าวหน้าทั้งเชิงปริมาณ/คุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิด “การเรียนรู้จากการเรียนรู้” - ครูและนักเรียนมีข้อมูลสำหรับ พัฒนาแนวทางที่ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนตาม 5D	แนวปฏิบัติที่ดี	เป้าหมายและผลที่คาดหวัง
	- ใช้ข้อมูลในการปรับแนวทางเป็นรอบสั้น	
D5 Develop พัฒนาและต่อยอด	- สรุปทเรียน นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี - ปรับกิจกรรมให้เหมาะกับรอบถัดไป - พัฒนาศักยภาพครูผ่าน PLC และ ชุมชนการเรียนรู้ - สร้างระบบเครือข่ายช่วยเหลือที่ยั่งยืน	- เกิดรูปแบบช่วยเหลือนักเรียนที่นำไปขยายผลได้ - ระบบโรงเรียนมีความเข้มแข็งและปรับตัวต่อได้

แนวทางการออกแบบ “แนวทางการพัฒนา” ที่ผ่านการสังเคราะห์ข้อมูล (สอดคล้องกับโมเดล 5D)

1. ยึดข้อมูลจริงจากบริบทเป็นฐาน (Data-Driven Development) วิเคราะห์ข้อมูลจากระบบ Early Warning System, แบบสอบถาม, การเยี่ยมบ้าน และการสะท้อนของครู-นักเรียน เพื่อสังเคราะห์ประเด็นหลักที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของผู้เรียน เช่น ความไม่เข้าใจบทเรียน ปัญหาครอบครัว ขาดแรงจูงใจ นำข้อมูลเหล่านี้มาออกแบบแนวทางการพัฒนาที่ตอบโจทย์ปัญหาเชิงลึก ไม่นั่นแก้ไขเฉพาะหน้า เชื่อมโยงกับขั้นตอน D1 Discover ในการค้นหาศักยภาพและอุปสรรคของผู้เรียน

2. ออกแบบแนวทางร่วมกับผู้มีส่วนร่วม (Co-Design with Stakeholders) ดำเนินการร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านการเรียนรู้ พฤติกรรม และสภาพแวดล้อม ใช้กระบวนการ PLC ในการระดมความเห็นและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร สอดคล้องกับขั้นตอน D2 Design ในการออกแบบแผนที่ยึดศักยภาพและความเป็นจริงของบริบท

3. ลงมือดำเนินงานแบบยืดหยุ่น และทดลองในกลุ่มย่อย (Pilot & Adaptation) นำแนวทางการพัฒนาที่ออกแบบไว้ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย ปรับรูปแบบกิจกรรมหรือสื่อการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น เช่น ใช้ Blended Learning, โครงการชีวิต, การเรียนรู้จากบริบทชุมชน เชื่อมกับ D3 Do – ทดลองและดำเนินการเรียนรู้แบบปรับเปลี่ยนได้

4. วางระบบสะท้อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Reflective Cycle) จัดเวทีสะท้อนผล (Reflection Forum) สำหรับครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง สร้างเครื่องมือประเมินเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ ความพึงพอใจ

การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ พัฒนาแนวทางเดิมให้ดีขึ้นในทุก ๆ รอบการดำเนินงาน เชื่อมกับ D4–D5 Discuss และ Develop – พัฒนาแนวทางจากการสะท้อนร่วมกัน

5. บูรณาการแนวคิดหลัก 3 ด้านร่วมในแนวทางพัฒนา

ตาราง การบูรณาการแนวคิดหลัก 3 ด้านร่วมในแนวทางพัฒนา

แนวคิดหลัก	การประยุกต์ในแนวทาง
Active Learning	ทุกกิจกรรมต้องให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเชื่อมโยงกับชีวิต
Whole-School Support	ทุกฝ่ายมีบทบาทในแผนการพัฒนา เช่น ผู้บริหารดูแลทรัพยากร ชุมชน สนับสนุนอาชีพ
Flexible Learning	เปิดทางเลือกให้นักเรียนมีเส้นทางการเรียนรู้ที่แตกต่างตามบริบท

ตัวอย่าง การออกแบบแนวทางพัฒนาจากการสังเคราะห์

ประเด็นปัญหา	แนวทางพัฒนา (จากการสังเคราะห์)
นักเรียนเบื่อการเรียนแบบเดิม	ปรับกิจกรรมเป็นโครงการบูรณาการชีวิตจริง + อาชีพ + ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติการสร้างอาชีพให้นักเรียน เช่น ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์, ตลาดนัดในชุมชน เป็นต้น โดยร่วมประเมินกับทางโรงเรียน
ครูขาดแนวทางสอนเฉพาะกลุ่มเสี่ยง	จัดอบรม PLC เรื่อง Coaching และ PLD
นักเรียนขาดกำลังใจ	ให้ครูเป็นที่ปรึกษาแบบรายบุคคล มีระบบติดตามเชิงบวก
ขาดการมีส่วนร่วมจากครอบครัว	เยี่ยมบ้าน สร้างเวที “ครอบครัวมีส่วนร่วม” ทุกเดือน

การมีส่วนร่วมการออกแบบแนวทางการพัฒนานวัตกรรม

“ห้องเรียนปลดล๊อค” ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักการ แนวคิดทางทฤษฎี และบริบทของสถานศึกษาเป็นแกนกลาง ร่วมกับการมีส่วนร่วมของครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีในการออกแบบแนวทางการพัฒนา มีการสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย บทความวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎี Constructivism, Whole Child Approach, Self-Determination Theory และแนวคิดห้องเรียนปลดล๊อค (Unlock Classroom) มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และการดูแลแบบองค์รวม
2. การออกแบบนวัตกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย นวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล๊อค”

ถูกออกแบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดภาวะเสี่ยงในการหลุดออกจากระบบของนักเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อศักยภาพ ความแตกต่าง และความต้องการของแต่ละบุคคล โดยเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์หลักทั้งสามข้อของโครงการ

3.การมีส่วนร่วมของครูและผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบนวัตกรรม โรงเรียนบ้านนาโกได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นกับครูทุกระดับ ผู้บริหาร ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยกำหนดขั้นตอนดำเนินงานชัดเจน ครอบคลุมการคัดกรองนักเรียน การวางแผนจัดกิจกรรม การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา “ห้องเรียนปลดล็อก” เป็นนวัตกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนชนบท คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองร่วมวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก เช่น ครอบครัวยากจน ขาดจำกัดเศรษฐกิจ และปัจจัยเสี่ยงสิ่งแวดล้อม พร้อมร่วมออกแบบกิจกรรม (Co-design) และเสนอแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์อาชีพ และศาสนสถาน เพื่อเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ เช่น ฝึกงานร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ หรือเรียนธรรมะที่วัดศรีภูกระดึง นอกจากนี้ ผู้ปกครองและชุมชนยังสนับสนุนทรัพยากรทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และทุนการศึกษา รวมถึงเฝ้าระวัง ติดตามการมาเรียน และให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด พร้อมสะท้อนผลและประเมินโครงการ เพื่อนำข้อมูลปรับแผนงานร่วมกับโรงเรียนและครู ส่งผลให้นวัตกรรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องและตอบโจทย์บริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ การลงพื้นที่พูดคุยกับผู้ประกอบการในชุมชนที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือ

4. การสร้างนวัตกรรมพัฒนาที่มีขั้นตอนและกิจกรรมที่ชัดเจน นวัตกรรมถูกออกแบบเป็นกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ค้นหาตัวตนและศักยภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านนาโกเน้นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบ โดยเริ่มต้นที่การ “ค้นหาตัวตนและศักยภาพผู้เรียน (Discover)” ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการปลดล็อกศักยภาพของนักเรียนในบริบทชนบทที่มีความหลากหลายทั้งด้านความสนใจ ทักษะ และสภาพแวดล้อมชีวิต เช่น นักเรียนที่ชื่นชอบการแข่งขันรถ ชอบค้าขาย หรือสนใจการทำไร่ เป็นต้น

วิธีการดำเนินงานกับนักเรียน (ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม)

1. การเก็บข้อมูลพื้นฐานอย่างรอบด้าน สัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนแต่ละคน เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับความสนใจ แรงบันดาลใจ ประสบการณ์ที่ผ่านมา รวมถึงความฝันและเป้าหมายในชีวิต ใช้แบบสอบถามเพื่อระบุความถนัด งานอดิเรก และกิจกรรมที่สนใจ เยี่ยมบ้านเพื่อเข้าใจบริบทครอบครัว ทุนชีวิต โอกาส และข้อจำกัด พร้อมพูดคุยกับผู้ปกครองและชุมชน ทดสอบทักษะและสังเกตพฤติกรรมผ่านกิจกรรมจำลองที่เกี่ยวข้อง เช่น งานซ่อมรถ การค้าขาย หรือการเกษตร เพื่อประเมินศักยภาพที่แท้จริง

2. วิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งกลุ่มอย่างชัดเจน

กลุ่มที่ 1 ชอบแข่งรถ แต่งและซ่อมรถ สังเกตพฤติกรรมในกิจกรรมซ่อมจักรยานยนต์หรือเวิร์กช็อปเชิงช่าง เช่น ถอด-ประกอบอุปกรณ์พื้นฐาน ประเมินทักษะและความละเอียดรอบคอบ จัดเสวนาเส้นทางอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่างยนต์ หรืองานยานยนต์

กลุ่มที่ 2 ชอบขายของ (ยำ หอยนางรม ไก่ทอด ฯลฯ) สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลาดนัดโรงเรียน ให้ทดลองวางแผนเปิดบูธขายอาหารอย่างง่าย วิเคราะห์ต้นทุน กำไร และบริการ สะท้อนความสุขและความภาคภูมิใจจากประสบการณ์ พร้อมเชื่อมโยงทักษะการสื่อสารและโน้มน้าวใจเข้ากับเป้าหมายชีวิต

กลุ่มที่ 3 ชอบทำไร่ เยี่ยมแปลงเกษตรและพูดคุยกับครอบครัว ให้ทดลองปลูกผัก ดูแลแปลง และวางแผนแก้ปัญหา เช่น ศัตรูพืช น้ำ ขวนสะท้อนความรู้สึกรักภูมิใจ และเชื่อมโยงความรู้วิชาการกับประสบการณ์จริง

3. เวทีสะท้อนผล (Reflection Forum) เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอและถ่ายทอดประสบการณ์ เช่น การเล่าเรื่องหรือสาธิตสิ่งที่ตนถนัดครูและเพื่อนร่วมกลุ่มช่วยเติมมุมมอง จุดแข็ง และข้อควรพัฒนาดำหนดความท้าทายหรือเป้าหมายใหม่ที่นักเรียนต้องการทดลองหรือต่อยอดต่อไป

ผลที่เกิดขึ้น

นักเรียน มีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าและศักยภาพของตนอย่างชัดเจน ลดความรู้สึกลดคุณค่า กล้าฝัน และมองเห็นเส้นทางพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ครู สามารถเข้าถึงข้อมูลบริบทและศักยภาพของผู้เรียนอย่างละเอียด ทำให้เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้และวางแผนพัฒนาต่อยอดได้เหมาะสม โรงเรียนและชุมชน เข้าใจศักยภาพของเยาวชนและเห็นโอกาสในการสนับสนุนร่วมกัน เช่น การส่งเสริมอาชีพและจัดเวทีแสดงความสามารถ ระบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สามารถคัดกรองได้อย่างแม่นยำ รับรู้ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยเกื้อหนุน พร้อมส่งต่อและกำหนดแผนพัฒนารายบุคคลได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด

ตาราง สรุปตัวอย่างการดำเนินงานกับแต่ละกลุ่ม

กลุ่มนักเรียน	วิธีค้นหา/กิจกรรมหลัก	ผลลัพธ์ที่ได้
แข่งรถ แต่งรถ ซ่อมรถ	สังเกตพฤติกรรมเชิงช่าง เวิร์กช็อปช่างยนต์ เยี่ยมบ้าน	เห็นศักยภาพช่างยนต์ ความฝันอาชีพชัด

ขายของ (อาหาร)	ตลาดนัดโรงเรียน ทดลองขายจริง สะท้อนผล	มั่นใจในทักษะขาย/บริการ
ทำไร่	เยี่ยมแปลงเกษตร ทดลองปลูก/ วางแผนเกษตร สะท้อนผลงาน	เห็นความถนัดเกษตร รู้คุณค่า ตนเอง

การค้นหาค้นหาตัวตนและศักยภาพในระยะต้นของ “ห้องเรียนปลัดศรีออค” คือรากฐานสำคัญที่ทำให้การออกแบบแผนเรียนรู้ในทุกชั้นตอนถัดไปมีความหมาย ตรงกับเป้าหมาย ลดอัตราความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบ และเติมเต็มโอกาสใหม่ให้เยาวชนในบริบทชนบทอย่างแท้จริง

2. ออกแบบแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การออกแบบแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Individual Learning Plan : ILP) ในบริบทโรงเรียนบ้านนาโกและกลุ่มนักเรียนเสี่ยง ต้องตอบโจทย์ “ปลัดศรีออคศักยภาพ ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน” โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เน้นสร้างแนวทางเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

แนวทางการดำเนินงาน

1. ประชุมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ทีมครูประจำชั้นและที่ปรึกษาร่วมกับนักเรียนและผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลจากชั้น Discover เพื่อสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน ความสนใจ และเป้าหมายชีวิตของแต่ละคน ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์หลัก และความคิดเห็นจากชุมชน

2. ร่วมกำหนดเป้าหมายรายบุคคล พุดคุยร่วมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มให้กำหนดเป้าหมายระยะสั้น ระยะยาว เช่น ผลการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ต้องการ ทักษะใหม่ที่จะพัฒนา หรือกิจกรรมที่อยากลอง ครูเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนกำหนดโจทย์การเรียนรู้ตามความถนัด เช่น “อยากสร้างผลงานด้านช่างยนต์” “อยากฝึกทักษะค้าขาย” หรือ “อยากพัฒนาทักษะเกษตร”

3. ออกแบบกิจกรรม/แผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องรายบุคคล
กลุ่มแข่งรถ/ช่างยนต์ ออกแบบกิจกรรมโครงงานซ่อมเครื่องยนต์ ทำเวิร์กช็อปร่วมกับวิทยากรในชุมชน หรือศูนย์ซ่อมใกล้โรงเรียน จัดการเรียนรู้แบบเน้นลงมือปฏิบัติ เช่น การถอด-ประกอบเครื่องยนต์ หรือทำสื่อเกี่ยวกับเทคโนโลยียานยนต์

กลุ่มค้าขาย สร้างกิจกรรม “ตลาดนัดนักเรียน” ให้เด็กมีโครงการขายของจริง วางแผนต้นทุน-กำไร/ขาดทุน ทำบันทึกบัญชี ฝึกการนำเสนอโปรโมทสินค้า ฝึกพูดคุยกับลูกค้าจริง และวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินการ

กลุ่มเกษตร ผู้ประกอบการแบบกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทดลองวิจัยเล็กๆ เช่น ทดลองเปรียบเทียบปุ๋ย-พันธุ์ ผัก ร่วมกับครอบครัว/ชุมชน สร้างกิจกรรมเรียนรู้ในไร่ ทดลองแก้ปัญหาจริง เช่น เรื่องน้ำ ศัตรูพืช ฯลฯ

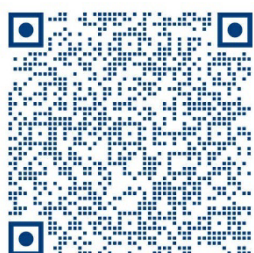
4. ระบุทักษะและตัวชี้วัดความก้าวหน้า ร่วมกับนักเรียนกำหนดทักษะหรือความรู้สำคัญที่จะต้องได้รับในแต่ละกิจกรรม (เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร ปฏิบัติจริง ฯลฯ) จัดทำ Learning Log หรือ Portfolio สำหรับบันทึกความก้าวหน้าและสะท้อนผลระหว่างเรียน

5. ออกแบบแนวทางสนับสนุนและเครือข่ายร่วมดูแล ประสานกับผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน หรือองค์กรภายนอก เพื่อเสริมแรงและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์จริง ครูทำหน้าที่เป็นโค้ช คอยให้คำปรึกษา ปรับแผนเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ตามบริบทความเปลี่ยนแปลง

ตาราง สรุปตัวอย่างแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลแต่ละกลุ่ม

กลุ่มนักเรียน	เป้าหมายเฉพาะบุคคล	กิจกรรม/โครงการหลัก	การประเมินผล	การสนับสนุนร่วม
แข่งรถ/แต่งรถ/ช่างยนต์	อยากเป็นช่างรถ/เข้าเรียนสายอาชีพ	โครงการซ่อมรถ เรียนกับวิทยากรท้องถิ่น	เพิ่มสะสมผลงาน การประเมินภาคปฏิบัติ	ครู-ช่างในชุมชน
ค้าขาย/ทำอาหาร/บริการ	อยากสร้างธุรกิจหรือร้านอาหาร	ตลาดนัดนักเรียน โครงการขายของจริง	ยอดขาย Reflection ผลกำไร-ขาดทุน	ผู้ประกอบการในชุมชน
ทำไร่/เกษตรกร	อยากเป็นเกษตรกรหรือพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่	โครงการปลูกผัก/ทดลองปลูกพันธุ์ใหม่	รายงาน-เพิ่มสะสมผลผลิต Reflection	ครอบครัว-กลุ่มเกษตรกร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ นักเรียนมีเป้าหมายและแผนพัฒนาตนเองที่ชัดเจน เห็นเส้นทางอาชีพหรือทักษะเป้าหมาย ครูสามารถดูแล ติดตาม ให้คำปรึกษาได้รายบุคคลอย่างเหมาะสม ผู้ปกครอง/ชุมชนมีส่วนร่วม

ในกระบวนการพัฒนาศักยภาพเยาวชน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ลดความเสี่ยงหลุดออกจากระบบ เพิ่มแรงจูงใจและความผูกพันกับโรงเรียน ได้แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่ออกแบบบนฐานชีวิตจริงและศักยภาพเช่นนี้ จะช่วยสร้างความหมายใหม่ให้กับการเรียนรู้ของกลุ่มนักเรียนเปราะบางในโรงเรียนชนบทได้อย่างแท้จริง

ภาพ QR Code ตัวอย่างแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการ “ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้” (Do) ในโมเดล 5D ที่โรงเรียนบ้านนาโกเน้น คือ การสร้างประสบการณ์ตรงผ่านกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความสนใจและศักยภาพของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยใช้แนวคิด Active Learning และ Experiential Learning เป็นแกนกลาง ครูจะเปลี่ยนบทบาทมาเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการเรียนรู้ ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนผ่านการปฏิบัติจริง สะท้อนความสามารถ และทดลองแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง

วิธีดำเนินกิจกรรมกับแต่ละกลุ่ม

1. กลุ่มชอบแข่งรถ แต่งรถ ซ่อมรถ จัดโครงการงานช่วงวันหยุดขนาดย่อม เช่น ซ่อมหรือดูแลจักรยานยนต์ประจำโรงเรียน การถอดประกอบเครื่องยนต์อย่างปลอดภัย ฝึกใช้เครื่องมือจริงและเชิญวิทยากรท้องถิ่น เช่น ช่างซ่อมรถ ในชุมชนร่วมเวิร์กช็อปกับนักเรียน สร้างชิ้นงาน (Project-based learning) เช่น สาธิตขั้นตอนการบำรุงรักษาหรือผลิตสื่อแนะนำความปลอดภัยเกี่ยวกับยานยนต์ ฝึก Soft Skills เช่น การทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในหน้าที่ของตน ประเมินตนเองหลังปฏิบัติงาน

2. กลุ่มชอบขายของ เช่น ยำหอยนางรม ไก่ทอด กิจกรรมตลาดนัดนักเรียน ให้นักเรียนออกแบบและจำลองธุรกิจ เช่น คิดสูตรอาหาร ตกแต่งร้าน วางแผนต้นทุนและกำไร เวิร์กช็อปการเป็นผู้ประกอบการเยาวชน เช่น ฝึกคิดค่าใช้จ่าย การตั้งราคาขาย และการแข่งขันอ่อนๆ ในชั้นเรียน ฝึกการบริการลูกค้า การโฆษณา และเทคนิคการขาย ผ่านบทบาทสมมติต่างๆ สรุบบทเรียนและการสะท้อนผล เช่น ให้บันทึกประสบการณ์ กำไรขาดทุน ปัญหาและแนวทางแก้ไขลงแบบบันทึก

3. กลุ่มนักเรียนชอบทำไร่ โครงการเกษตรโรงเรียน/ไร่นาสอน ให้นักเรียนวางแผนปลูกผักหรือดูแลแปลงปลูกจริงตามฤดูกาล การทดลองเปรียบเทียบ เช่น ทดลองใช้ปุ๋ยหรือพันธุ์พืชที่แตกต่างกัน เก็บข้อมูลผลผลิต วิเคราะห์ปัญหาเชิงวิชาการ เรียนรู้กับครอบครัวและชุมชน นำทักษะที่ได้กลับไปใช้ที่บ้าน มีครูและผู้ปกครองเป็นพี่เลี้ยงทางเทคนิค กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ เช่น การนำเสนอผลผลิต/โพสต์ออนไลน์ หรือจำหน่ายสินค้าเกษตร

ตาราง สรุปลงมือทำในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มนักเรียน	โครงการหรือกิจกรรมหลัก	ผลที่เกิดขึ้น
แข่งรถ/แต่งรถ/ช่วงวันหยุด	ดูแลซ่อมจักรยานยนต์/โครงการช่าง	ทักษะอาชีพ ความรับผิดชอบ ทีมเวิร์ก
ค้าขาย/ทำอาหาร	ตลาดนัดนร. โครงการคาร์ตลาด	ทักษะอาชีพธุรกิจ การจัดการเงิน ภูมิใจในงาน
ทำไร่/เกษตร	แปลงเกษตรทดลอง-เพาะปลูกจริง	ทักษะเกษตร วิเคราะห์ปัญหา เชื่อมโยงชีวิตจริง

4. การติดตามและสะท้อนผล นักเรียนต้องสรุปทเรียนของตนเองเป็นรายวัน/สัปดาห์ผ่านแบบบันทึก ประสพการณ์ หรือแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ครูสังเกตการณ์ วิเคราะห์ความก้าวหน้าแต่ละกลุ่ม และให้ Feedback รายกิจกรรม เปิดเวทีสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อชี้จุดแข็ง จุดควรพัฒนา และสร้างเป้าหมายรอบถัดไป

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ นักเรียนมีประสพการณ์ตรง ได้ลงมือทำงานจริง เกิดความภาคภูมิใจและแรงจูงใจใหม่ ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพ (ทั้ง Hard & Soft Skills) เพิ่มขึ้นชัดเจน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมามีเป้าหมายทางการเรียนรู้และผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้น โรงเรียนและชุมชนเห็นศักยภาพเด็กและพร้อมสนับสนุนโอกาสใหม่ร่วมกัน

การลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จึงไม่ใช่แค่การสอนตามรายวิชาในตำรา แต่คือการปลดล็อกศักยภาพและสร้างโอกาสใหม่ เพื่อบ่มเพาะทักษะชีวิตและแรงบันดาลใจให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อยู่กับการศึกษาอย่างยั่งยืนและมีความสุข

4. ตรวจสอบ-สะท้อนผลร่วมกัน “ตรวจสอบ-สะท้อนผลร่วมกัน” คือหัวใจสำคัญของความต่อเนื่องในการพัฒนา เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน จะร่วมกันสะท้อนผล ประเมินความสำเร็จ ติความปัญหา และวางแผนทางปรับปรุง โดยเน้นการแลกเปลี่ยนในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เปิดใจ และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วิธีดำเนินงาน

1. เปิดเวที Reflection Forum ครูเชิญนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มชอบช่างยนต์ ค้าขาย หรือเกษตร มานำเสนอผลงานหรือประสพการณ์ตรง นักเรียนแบ่งปันสิ่งที่ได้เรียนรู้ อุปสรรคที่พบ ปัญหาที่เจอ และสิ่งที่ภูมิใจในตนเอง แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ครู เพื่อน ผู้ปกครอง และชุมชน ตั้งคำถาม เปิดมุมมองใหม่ ๆ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานหรือแนวคิดของแต่ละกลุ่ม เสริมแรงบวก ยกตัวอย่างจุดแข็ง จุดน่าสนใจ พร้อมชี้แนะโอกาสในการปรับปรุง

2. ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความสำเร็จ สรุปปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เช่น ได้ฝึกทักษะใหม่ กล้าสื่อสาร กล้าคิดกล้าลอง วิเคราะห์สาเหตุของอุปสรรค เช่น ขาดทรัพยากร ข้อจำกัดในชีวิตครอบครัว หรือความไม่มั่นใจ

3. กำหนดแผนปรับปรุงและพัฒนาต่อ ทั้งนักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่าจะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอะไร ในกิจกรรมรอบต่อไป ระบุเป้าหมายใหม่ หรือกำหนดเรื่องที่ยากลองเพิ่มเติมตามศักยภาพแต่ละคน

4. ติดตามและประเมินซ้ำอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมสะท้อนผลเมื่อจบกิจกรรมหลักแต่ละรอบ ผู้ปกครอง หรือผู้นำชุมชนได้รับเชิญเข้าร่วมหรือรับทราบผล เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่การสนับสนุนร่วมกับบ้านและชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรมที่ใช้ในการสะท้อนผล

- แสดงผลงาน/นำเสนอโครงการ ทั้งในห้องเรียน ตลาดนัด หรือชุมชน
- ประชุมกลุ่มย่อย/เวทีสะท้อนผล ให้ทุกกลุ่มแชร์ประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความรู้ ข้อดี-ข้อด้อย
- การสะท้อนรายบุคคลในแบบบันทึกประสบการณ์ หรือ Portfolio นักเรียนบันทึกข้อคิด หรือแรงบันดาลใจ

ใจหลังจบกิจกรรมในแต่ละรอบ

- รับ Feedback จากครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อนำไปปรับกิจกรรมรอบต่อไป

ผลที่เกิดขึ้น นักเรียนได้แลกเปลี่ยนและตระหนักถึงศักยภาพของตน เห็นพัฒนาการ จุดแข็ง และจุดด้อย ปรับปรุงของแต่ละโครงการ เพิ่มทักษะ “การวิพากษ์ตนเอง” “การนำเสนอ” และ “การรับฟัง” ครูเห็นภาพรวม ความคืบหน้าและข้อจำกัดจริง ปรับแผนและวิธีดูแลได้ตรงจุดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สร้างแรงสนับสนุนเยาวชนรอบด้าน ระบบดูแลช่วยเหลือเกิดการพัฒนา-ขยายผลอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่งหลังจบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

ตารางสรุปกระบวนการ “ตรวจสอบ-สะท้อนผลร่วมกัน”

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	ตัวอย่างกิจกรรม	ผลที่เกิดขึ้น
Reflection Forum	นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน	นำเสนอผลงาน สะท้อน ประสบการณ์	รับรู้ความสำเร็จ-ปัญหา มี การชี้แนะและกำลังใจ
แลกเปลี่ยน Feedback	เพื่อน ครู ชุมชน	ตั้งคำถาม/แลกเปลี่ยน ลงใน Portfolio	จุดคิดใหม่-แรงบันดาลใจ ในการปรับปรุง
กำหนดแผนพัฒนา	นักเรียน ครู	วางแผนหมายรอบถัดไป	นักเรียนมีแนวทางพัฒนา ตนเองต่อเนื่อง
ติดตาม-ประเมินผล	ครู ผู้ปกครอง	วิเคราะห์/สรุป Learning Log	ดูแลต่อเนื่อง ครูปรับ แผนการสอนได้ตรงจุด

การตรวจสอบ-สะท้อนผลร่วมกันคือการสร้าง “วัฒนธรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้” ที่ทุกคนในระบบมีส่วนร่วม ผลักดันให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเกิดการเปลี่ยนแปลง มีแรงบันดาลใจ และเดินเส้นทางการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและยั่งยืน

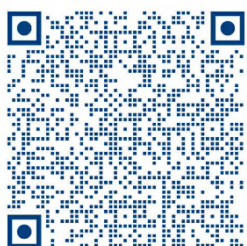
5. พัฒนาและยกระดับต่อยอด คือการต่อยอดเรียนรู้และประสบการณ์ของนักเรียนจากกิจกรรมที่ผ่านมา โดยนำผลสะท้อน สรุปบทเรียน และข้อมูลการประเมินในชั้น Discuss มากำหนดแนวทางการพัฒนาใหม่ที่ตรงจุดกว่าเดิม กระบวนการนี้เน้นการเสริมศักยภาพ ต่อยอดความสำเร็จ และสร้างโอกาสใหม่ในชีวิต ให้การเรียนรู้ไม่หยุดอยู่แค่ที่โรงเรียน แต่สามารถนำไปใช้และพัฒนาได้อย่างยั่งยืนทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และชุมชน

ภาพ การร่วมประชุมกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทำ MOU ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

วิธีการดำเนินงาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาเดิม นำข้อมูลจากการสะท้อนผล (Reflection Forum), Learning Log, Portfolio มาวิเคราะห์ร่วมกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อหา “บทเรียนแห่งความสำเร็จ” และ “ช่องว่างที่ต้องปรับปรุง” ประชุม PLC สำหรับครูและชุมชนเพื่อสังเคราะห์จุดแข็งและแนวทางที่นำไปต่อยอดได้จริง
2. ปรับปรุงแผน & เสริมศักยภาพเฉพาะบุคคล ครูร่วมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม (สายช่างยนต์ ค้าขาย เกษตร) ตั้งเป้าหมายใหม่ เช่น พัฒนาทักษะลึกขึ้น เรียนรู้เพิ่มเติมในสายอาชีพ หรือ สร้างโครงการชุมชนต่อยอดจากเดิม ออกแบบแผนทดลองใหม่ที่ท้าทายกว่าเดิมหรือขยายผลกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กับชุมชนหรือเครือข่ายใหม่
3. ขยายผลและสร้างการมีส่วนร่วมที่กว้างขึ้น เปิดเวทีให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้นำเสนอผลงานหรือทักษะในระดับโรงเรียน ชุมชน หรือแม้แต่เครือข่ายระหว่างโรงเรียน สร้างกิจกรรม “Mentor รุ่นพี่-รุ่นน้อง” ให้เด็กกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดช่วยโค้ชหรือฝึกสอนกลุ่มใหม่ จัดงาน open house, ตลาดนัด, หรืองานวิชาชีพ ชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะจริงและพบปะเครือข่ายอาชีพ
4. เสริมระบบสนับสนุนและเครือข่ายภายนอก ประสานกับภาคีเครือข่าย เช่น สถานประกอบการท้องถิ่น โรงเรียนวัดศรีภูกระดัง เพื่อเปิดโอกาสฝึกงานหรือกิจกรรมร่วมพัฒนา เปิดช่องทางใหม่ เช่น ทุนการศึกษาต่อยอดอบรมออนไลน์ หรือโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่น
5. ประเมินและทบทวนรอบใหม่ ใช้ผลสะท้อนจากรอบใหม่นี้เพื่อ “วางแผนพัฒนาใหม่” (เข้าสู่วงจร PDCA รอบถัดไป) เพื่อความต่อเนื่องของคุณภาพ สร้างวัฒนธรรม “โรงเรียนแห่งการพัฒนาไม่สิ้นสุด” ที่ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการปรับตัวและต่อยอดอย่างไม่หยุดนิ่ง

ภาพ QR Code วิถีการดำเนินงานการพัฒนาแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D คุณแฉะ 5 ดอกสู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking Potential)

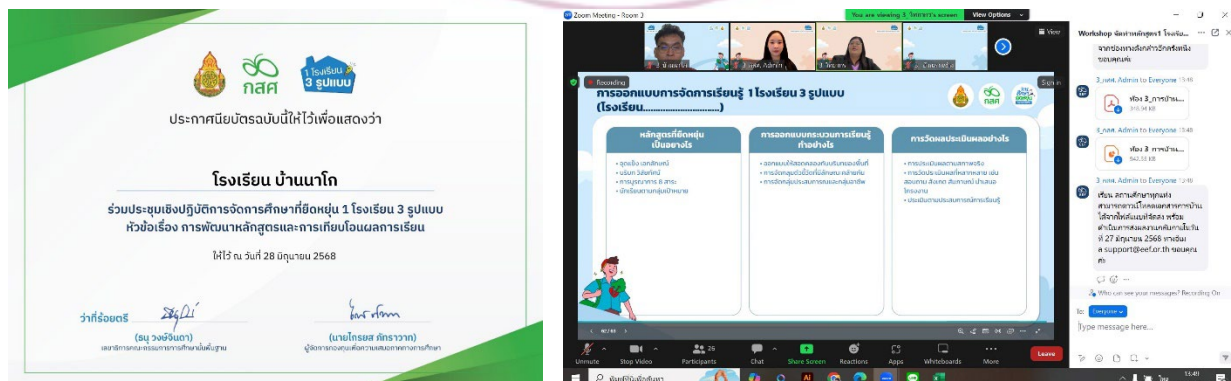
ตาราง ตัวอย่างกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มนักเรียน	กิจกรรมพัฒนาต่อยอด	เครือข่ายสนับสนุน	ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง
ช่างยนต์/ช่างรถ	จัดโครงการฝึกงานกับศูนย์ซ่อมรถในชุมชน จัดประกวดผลงานทีม	ช่าง-ศูนย์รถท้องถิ่น วิทยาลัยอาชีวะ	เชี่ยวชาญมากขึ้น เห็นเส้นทางอาชีพ
ค้าขายอาหาร	พัฒนา Food Project/สินค้าใหม่ เปิดบูธรับเชิญในงานชุมชน	ผู้ประกอบการท้องถิ่น ตลาดชุมชน	ขยายโอกาส สร้างรายได้จริง
เกษตรกรรม	ทดลองโปรเจกต์เกษตรอินทรีย์ ผลิตรายได้เพิ่มมูลค่า ร่วมประกวดผลงาน	กลุ่มเกษตรกร ครอบครั้วสหกรณ์	ต่อยอดอาชีพ เห็นคุณค่าเกษตร

ผลที่เกิดขึ้น นักเรียนได้เสริมประสบการณ์และทักษะอย่างต่อเนื่อง เห็นเส้นทางชีวิตและโอกาสอาชีพชัดเจนขึ้น ครูมีขีดความสามารถในการดูแลและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนระดับลึกและกว้างขวางขึ้น ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความเปลี่ยนแปลงที่วัดได้ พร้อมร่วมผลักดันให้เด็กเติบโต โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านนวัตกรรม สามารถขยายผลหรือถ่ายทอดโมเดลไปสู่โรงเรียนอื่น

กระบวนการ “พัฒนาและยกระดับต่อยอด” เป็นจุดเชื่อมที่ทำให้การเรียนรู้และการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไม่หยุดอยู่แค่การป้องกันปัญหา แต่กลายเป็นการสร้าง “โอกาสใหม่” ที่เฉพาะเจาะจงกับทุนชีวิต ศักยภาพ และฝันของแต่ละคน เป็นรากฐานให้นวัตกรรมนี้มีชีวิตต่อในชุมชนและพื้นที่อื่นได้อย่างแท้จริง

โดยในแต่ละชั้นทั้ง 5 ชั้น มีรายละเอียดกิจกรรมที่ชัดเจนและสามารถดำเนินการได้จริงภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

ภาพ การเข้าร่วมพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

5. การตรวจสอบความเป็นไปได้ของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริง ก่อนการนำร่องใช้นวัตกรรม ได้มี การทดลองในกลุ่มย่อยของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงระดับมัธยมต้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม ระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ พร้อมเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากครูและนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุง ก่อนขยายผลสู่การดำเนินการเต็มรูปแบบในทั้งโรงเรียน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การดำเนินนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล๊อค” มีลักษณะเด่นที่สำคัญคือการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนแนวคิดนวัตกรรม ตั้งแต่การกำหนดนโยบายในระดับโรงเรียน การจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านเวลา งบประมาณ และบุคลากร รวมถึงการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นให้กับครูและบุคลากร

2. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม ครูมีบทบาทโดยตรงในการวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการสอน และติดตามพัฒนาการของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูในรูปแบบ PLC เพื่อพัฒนารูปแบบห้องเรียนปลดล๊อคให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและโรงเรียน ครูยังทำหน้าที่เป็น “ครูที่ปรึกษา” และ “ครูโค้ช” ในการดูแลนักเรียนแบบรายบุคคล

3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการสอบถาม ความพึงพอใจ การประเมินตนเอง และเวทีสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ และแนะแนวอาชีพ

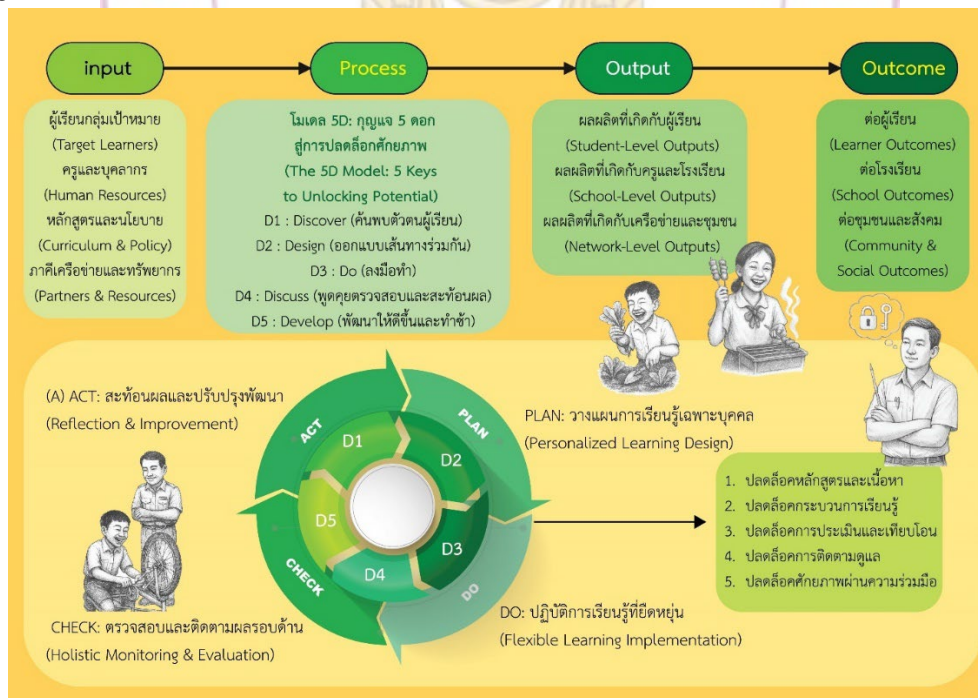
4. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม คณะกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุนเชิงนโยบาย และมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียน เช่น การมอบทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และการดูแลด้านสวัสดิการพื้นฐาน

ภาพ วิสัยทัศน์ของผู้ร่วมโครงการ

5. ชุมชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และกลุ่มอาชีพในชุมชน เพื่อสนับสนุนทรัพยากร วิทยากร และกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น การแนะแนวอาชีพ ทัศนศึกษา และโครงการครูอาสา ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลแบบองค์รวม และเกิดเครือข่ายสนับสนุนที่เข้มแข็ง

ผลงานนวัตกรรมการพัฒนาแบบช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาโรงเรียนบ้านนาโก ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking Potential)

ภาพ ขั้นตอนของ โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอกสู่การปลดล็อกศักยภาพ

ภาพนี้แสดงขั้นตอนของ โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอกสู่การปลดล็อกศักยภาพ (The 5D Model 5 Keys to Unlocking Potential) ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีโครงสร้างหลัก 4 ส่วนคือ Input – Process – Output – Outcome พร้อมกับวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

1. Input (ปัจจัยนำเข้า) คือสิ่งที่ต้องเตรียมไว้ก่อนการดำเนินการ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย (Target Learners) ครูและบุคลากร (Human Resources) หลักสูตรและนโยบาย (Curriculum & Policy) ภาครีเครือข่ายและทรัพยากร (Partners & Resources)

2. Process (กระบวนการ) ใช้โมเดล 5D เป็นแนวทางดำเนินการ

D1 Discover (ค้นพบตัวตนและศักยภาพของผู้เรียน) กุญแจสำคัญที่สุดซ่อนอยู่ในตัวผู้เรียน เราจะร่วมกัน "ค้นหา" กุญแจดอกนั้นให้พบ ไม่ว่าจะเป็ความถนัด ความฝัน หรือความสนใจที่ซ่อนอยู่ เพื่อไขแม่กุญแจบานแรกที่ว่า "การรู้จักตนเอง"

D2 Design (ออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ร่วมกัน) เมื่อพบกุญแจแล้ว เราจะมาช่วยกัน "ออกแบบ" มันให้เป็มาสเตอร์คีย์ฉบับเฉพาะตัว นี่คืแผนทีการเรียนรู้ทีผู้เรียนร่วมสร้ง เพื่อใหม่ั่นใจว่กุญแจดอกนี้จจะไขประตูทีเขาอยากเปิดได้จริง

D3 Do (ลงมือทำ) ถึงเวลา "ลงมือทำ" ใช้กุญแจทีออกแบบไว้ไขประตูแห่งโอกาสให้เปิดออก นีคืขั้นตอนของการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ทีจะปลดล็อกผู้เรียนจากความกลัวและเปลี่ยนทฤษฎีให้กลยเป็การกระทำ

D4 Discuss (พูดคุยตรวจสอบและสะท้อนผล) เมื่อประตูเปิดออก เราจะมานั่งล้อมวง "ถอตรหัส" สิ่งทีอยู่เบื้องหลังความสำเร็จและความท้าทาย เพื่อปลดล็อกมุมมองใหม่ๆ และค้นหาบทเรียนทีซ่อนอยู่

D5 Develop (พัฒนาให้ดีขึ้นและทำซ้ำ) นำบทเรียนทีถอตรหัสได้ มา "พัฒนา" เป็กุญแจดอกใหม่ทีแข็งแรงกว่าเดิม สร้งเป็ "พวงกุญแจ" แห่งทักษะและความม่ั่นใจ ทีพร้อมจะนำไปปลดล็อกประตูแห่งโอกาสบานอื่นๆ ในชีวิตต่อไปอย่างม่สิ้นสุด

3. Output (ผลผลิต) ผลลัพธ์ทีเกิดขึ้นหลังจากดำเนินกระบวนการ

ระดับผู้เรียน (Student-Level Outputs)

1. แผนการเรียนรู้รายบุคคล (Individual Learning Plan - ILP) เอกสารแผนการเรียนรู้ทีผู้เรียนและครูร่วมกันออกแบบ

2. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) แฟ้มทีรวบรวมชิ้นงาน, หลักฐานการเรียนรู้, และการสะท้อนคิดของ ผู้เรียน

3. ชิ้นงาน/โครงการ/นวัตกรรม (Projects/Products) ผลงานทีเป็รูปธรรมทีเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ของผู้เรียน

4. บันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) สมุดบันทึกความก้าวหน้าและประสบการณ์รายวัน/รายสัปดาห์
5. หน่วยกิตที่เทียบโอนได้ (Transferable Credits) หลักฐานการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์เพื่อกลับเข้าสู่ระบบ

ระดับครูและโรงเรียน (School-Level Outputs)

1. โมเดล/หลักสูตร "ห้องเรียนปลดล็อก" เอกสารหลักสูตรหรือโมเดลการทำงานที่เป็นต้นแบบของโรงเรียน
2. คู่มือและเครื่องมือสำหรับครู (Teacher Toolkit) แบบฟอร์มและแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน
3. กรณีศึกษาความสำเร็จ (Case Studies) เอกสารบันทึกเรื่องราวและกระบวนการดูแลผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อใช้เป็นต้นแบบ
4. ฐานข้อมูลนักเรียน (Student Database) ระบบข้อมูลสำหรับติดตามดูแลและส่งต่อผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง
5. รายงานสรุปผลโครงการ (Project Reports) รายงานความก้าวหน้าและผลการประเมินโครงการรายภาคเรียน/รายปี

ระดับเครือข่ายและชุมชน (Network-Level Outputs)

1. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อย่างเป็นทางการระหว่างโรงเรียนกับภาคีเครือข่าย
2. แผนที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Community Resource Map) เอกสารหรือแผนผังที่รวบรวมแหล่งเรียนรู้, ภูมิปัญญา, และสถานประกอบการในพื้นที่
3. ทำเนียบคณะทำงานร่วม (Joint Committee Directory) จากทุกภาคส่วน
4. กิจกรรม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Joint Events/Forums) การจัดกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนทำร่วมกัน เช่น ตลาดนัดความรู้, นำเสนอผลงาน

4. Outcome (ผลลัพธ์สุดท้าย) สิ่งที่เราคาดหวังให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ต่อผู้เรียน (Learner Outcomes)

ปลดล็อกเส้นทางชีวิต (Life Path Unlocked) ค้นพบตัวเอง ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสนใจ และเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ไม่ใช่เรียนไปตามที่คนอื่นบอก มีทางเลือก สามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติ, เรียนต่อสายอาชีพ, หรือประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพและความต้องการของตน

ปลดล็อกทักษะ (Skills Unlocked) ทั้งทักษะอาชีพ (Hard Skills) มีทักษะเฉพาะทางที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสถานประกอบการหรือชุมชน สามารถนำไปใช้ทำงานได้ทันที และทักษะชีวิต (Soft Skills) มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 เช่น การแก้ปัญหา, การสื่อสาร, ความรับผิดชอบ, การทำงานร่วมกับผู้อื่น, และการปรับตัว

ปลดล็อกหัวใจและความคิด (Mindset Unlocked) เห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เปลี่ยนจากความรู้สึกไร้ค่าหรือล้มเหลว มาเป็นความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองทำได้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (Love for Learning) มองว่าการเรียนรู้เป็นเรื่องสนุกและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตัวเอง ไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อหรือภาระ

ต่อโรงเรียน (School Outcomes)

1. เกิดนวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) โรงเรียนมี "โมเดลการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น" เป็นของตัวเอง สามารถดูแลนักเรียนที่มีความต้องการหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกลายเป็น องค์กรต้นแบบ (Best Practice) ที่โรงเรียนอื่นมาเรียนรู้ได้

2. ลดอัตราการหลุดออกจากระบบ (Reduced Dropout Rate) สามารถป้องกันและดึงนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาได้ ทำให้ปัญหาการออกกลางคันของโรงเรียนลดลงอย่างเป็นรูปธรรม

3. ครูและบุคลากรเติบโต (Teacher & Staff Growth) ครูได้พัฒนาทักษะใหม่ๆ กลายเป็น "โค้ช" และ "ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้" (Learning Facilitator) มากกว่าเป็นแค่ผู้สอน ทำให้ครูมีความสุขและภาคภูมิใจในวิชาชีพมากขึ้น

4. เกิดวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน (Collaborative Culture) เกิดวงจรการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง ครูทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ไม่ใช่ต่างคนต่างสอน

ต่อชุมชนและสังคม (Community & Social Outcomes)

1. สร้างพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizenship) เปลี่ยนจากเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่อาจสร้างปัญหาสังคม ให้กลายเป็นพลเมืองที่มีทักษะ มีความรับผิดชอบ และสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้

2. เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง (Strong Collaborative Network) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน , ผู้ปกครอง, ชุมชน, และสถานประกอบการแน่นแฟ้นขึ้น ทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาเยาวชน

3. ชุมชนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ (Community as a Learning Hub) ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ทำให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ห้องเรียนปลดล็อก

"ปลดล็อกข้อจำกัดทางการศึกษา คืนโอกาสให้ผู้เรียนก้าวสู่เส้นทางของตนเอง"

ห้องเรียน ปลดล็อก คืออะไร?

คือห้องเรียนแห่งโอกาสที่ออกแบบมาเพื่อ "ปลดล็อก" ข้อจำกัดของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ช่วยโอบกอบเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือเดินทางเส้นทางที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง ได้อย่างยั่งยืน ผ่านกลไกการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น

"5 กลไก ปลดล็อกสู่โอกาสทางการศึกษา"

1. ปลดล็อกหลักสูตรและเนื้อหา

ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ให้สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน
เพิ่มทักษะเฉพาะทาง และทักษะชีวิตที่จำเป็น
บูรณาการรายวิชา เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่ใช้งานได้จริง

2. ปลดล็อกกระบวนการเรียนรู้

เรียนรู้รายบุคคล: ออกแบบแผนการเรียนรู้ตามความสนใจ
เรียนรู้แบบพบกลุ่ม: แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านสื่อหลากหลาย
เรียนรู้จากประสบการณ์จริง: เรียนรู้ผ่านโครงงานหรือโม
สถานประกอบการ

3. ปลดล็อกการประเมินและเทียบโอน

ประเมินตามสภาพจริง: จากการสังเกต, สัมภาษณ์, แฟ้มสะสมงาน
ใช้เกณฑ์ที่ชัดเจน (Rubric): สะท้อนความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
เทียบโอนประสบการณ์: นำผลงานหรือประสบการณ์มาขอรับ
หน่วยกิตได้

4. ปลดล็อกการติดตามดูแล

ใช้ระบบสารสนเทศ: ติดตามช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง (DMC, OBEC CARE)
ใช้กลไก PLC: ครูร่วมกันวางแผนและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
เครือข่ายชุมชน: ช่วยกันสอดส่องดูแลและส่งต่อ

5. ปลดล็อกศักยภาพผ่านความร่วมมือ

สร้างภาคีเครือข่าย: ร่วมมือกับ อปท., โรงพยาบาล, ชุมชน, สถานประกอบการ
บูรณาการทรัพยากร: แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกัน
จัดทำ MOU: กำหนดบทบาทและเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน

การศึกษาแบบยืดหยุ่นโรงเรียนบ้านนาโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม : คุณครูพัชร์ โคตะ (ผู้รับผิดชอบโครงการ) โทรศัพท์ 094-3745544, ผอ.เทิดทูน ปรีอประัง (ผู้อำนวยการโรงเรียน) โทรศัพท์ 087-9460442

ภาพ กลไกในการดำเนินงานห้องเรียนปลดล็อก

สรุปภาพรวม โมเดลนี้เป็นการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากการรู้จักผู้เรียน (D1) → ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน (D2) → ดำเนินการ (D3) → ตรวจสอบและสะท้อนผล (D4) → นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (D5) ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวทาง PDCA เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ขั้นตอน	ความหมาย	เชื่อมโยงกับ PDCA
D1 Discover	ค้นหาตัวตนและศักยภาพผู้เรียน	PLAN
D2 Design	ออกแบบแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล	PLAN
D3 Do	ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้	DO
D4 Discuss	ตรวจสอบ-สะท้อนผลร่วมกัน	CHECK
D5 Develop	พัฒนาและยกระดับต่อยอด	ACT

แผนงานนำร่องการใช้ 5D Model เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ระยะเวลา 6 เดือน

เป้าหมาย พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมสร้างผลลัพธ์ระดับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน

เฟส 1 เตรียมความพร้อม (เดือนที่ 1)

กิจกรรม	รายละเอียด	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย	สำรวจพื้นฐานผู้เรียน ความถนัด ความต้องการ	รายงานสรุปข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	ครู/ทีมวิชาการ
ประชุมสร้างความเข้าใจ	อบรมทีมงานเรื่อง 5D และ PDCA	ครูเข้าร่วม $\geq 90\%$	ผู้อำนวยการ / ผู้บริหาร
ระดมทรัพยากรเครือข่าย	จัดประชุมภาคีร่วม เช่น ผู้ปกครอง อปท.	มีเครือข่ายร่วม ≥ 3 แห่ง	ครูแนะแนว / ทีมวิชาการ

เฟส 2 ออกแบบการเรียนรู้ (เดือนที่ 2-3)

กิจกรรม	รายละเอียด	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
D1 Discover	ใช้แบบสอบถาม/กิจกรรม สะท้อนตนเอง	ผู้เรียนทำแบบประเมิน $\geq 95\%$	ครู/ทีมวิชาการ
D2 Design	ร่วมกันออกแบบแผน เรียนรู้รายบุคคล (PLD)	แผนเรียนรู้รายบุคคล (PLD) $\geq 90\%$	ครูที่ปรึกษา / ผู้เรียน
ประชุมทบทวนร่วมกับ ผู้ปกครอง	สื่อสารความเข้าใจ PLD	ผู้ปกครองเข้าร่วม $\geq 80\%$	ครูแนะแนว / ทีมวิชาการ

เฟส 3 ปฏิบัติการเรียนรู้ (เดือนที่ 4-5)

กิจกรรม	รายละเอียด	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
D3 Do	ลงมือทำตามแผนที่ ออกแบบ	ผู้เรียนมีส่วนร่วม $\geq 90\%$	ครู/ทีมวิชาการ
D4 Discuss	สะท้อนผลเป็นราย สัปดาห์ บันทึก	Reflection $\geq 80\%$	ครู / ผู้เรียน
CHECK นิเทศ/ติดตาม กลางเทอม	นิเทศ/ติดตามกลางเทอม	มีแบบรายงานการ ประเมิน	ทีมวิชาการ

เฟส 4 พัฒนาและขยายผล (เดือนที่ 6)

กิจกรรม	รายละเอียด	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
D5 Develop	พัฒนา PLD รอบใหม่ / ยกระดับแนวปฏิบัติ	มีเวิร์กช็อปแลกเปลี่ยน เรียนรู้	ครู / เครือข่ายร่วมพัฒนา
ACT	สะท้อนและวางแผนรอบ ต่อไป	สรุปผลลัพธ์เชิงรูปธรรม 3 ระดับ (ผู้เรียน/โรงเรียน/ ชุมชน)	ผู้บริหาร / ครูแกนนำ
เสนอผู้กำหนดนโยบาย	ร่วมจัดนิทรรศการ/เวที เสนอผล	มีภาคีใหม่ร่วมโครงการ	ทีมภาคีเครือข่าย

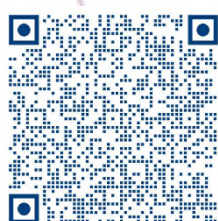
การนำไปใช้

การนำนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล๊อค” ไปใช้ในสถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านเอกสาร บุคลากร ทรัพยากร และกลไกการสนับสนุน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การจัดทำเอกสารคู่มือและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน โรงเรียนได้จัดทำ

เอกสารคู่มือการดำเนินงานของนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล๊อค” ซึ่งประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ และแนวทางการประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสามารถถ่ายทอดหรือขยายผลสู่

ภาพ คู่มือห้องเรียนปลดล๊อค และ QR Code สถานศึกษาอื่นได้

2. การชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง มีการประชุมชี้แจงผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนวัตกรรม วิธีการดำเนินงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดเวทีอบรมย่อยสำหรับครูที่เป็นที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

3. การสนับสนุนทรัพยากรหรืองบประมาณ โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภายใต้นวัตกรรม เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ กิจกรรมแนะนำอาชีพ ทักษะศึกษา และค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากองค์กรภายนอก เช่น อบต., สาธารณสุข, และเครือข่ายผู้ปกครอง

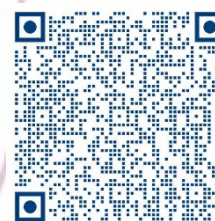
4. การนิเทศ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือระหว่างดำเนินการ มีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ โดยใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต และการสัมภาษณ์ครู-นักเรียน รวมถึงการ นิเทศจากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทาง ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

5. การจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนส่งเสริมการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครู ผ่านเวที PLC ภายในโรงเรียน โดยให้ครูแต่ละระดับชั้นนำเสนอแนวทางการ สอน ผลลัพธ์จากการใช้ห้องเรียนปลดล็อก และสะท้อนบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติจริง รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้ครู นำเสนอแนวทางอื่นที่ตอบโจทย์ความหลากหลายของนักเรียน เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การใช้สื่อดิจิทัล และ การสอนแบบโค้ชชิ่ง (Coaching)

การประเมินและการปรับปรุง

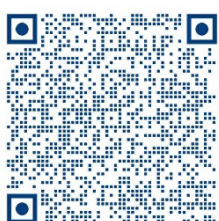
การดำเนินนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการนำผลประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็น ระบบ ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพของนวัตกรรม มีการออกแบบเครื่องมือประเมินทั้งเชิง ปริมาณ (เช่น การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการมาเรียน) และเชิงคุณภาพ (เช่น พฤติกรรม แรงจูงใจ ทักษะคิดของนักเรียน) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมในด้าน การป้องกันการหลุดออกจากระบบการศึกษา รวมถึงประสิทธิผลของกิจกรรมที่จัดขึ้นตาม

แผน

ภาพ QR Code เครื่องมือและผลการประเมินคุณภาพของนวัตกรรม

2. การประเมินที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การประเมินดำเนินการในรูปแบบ “การประเมินแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Evaluation) โดยเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีบทบาทในการสะท้อนความคิดเห็น เสนอแนะ และร่วมตัดสินใจผ่านการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ภาพ เครื่องมือและผลการประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการศึกษา

3. การประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการศึกษา มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง ทั้งครูและนักเรียน ต่อกิจกรรมในห้องเรียนปลดล็อก โดยเน้นประเด็นด้านประสิทธิภาพของกิจกรรม การ ดูแลช่วยเหลือรายบุคคล และความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน ซึ่งผลประเมินสะท้อนว่านักเรียนส่วนภาพ เครื่องมือและ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการศึกษา

ใหญ่มีแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

4. การสรุปและรายงานผลการประเมินนวัตกรรมพัฒนาศึกษา คณะทำงานได้จัดทำรายงานผลการประเมินตามกรอบวัตถุประสงค์ของโครงการ พร้อมข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา โดยจัดส่งต่อผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และใช้ในการประชุมครูเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นระยะ

5. การนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนา ผลการประเมินถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกันในเวที PLC และประชุมทีมพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม วิธีการเรียนรู้ การใช้สื่อ และกลยุทธ์การดูแลนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมถึงการปรับคู่มือ แนวทาง และการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในรอบถัดไป

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา

ด้านข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา การดำเนินนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. มีสารสนเทศและผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน โรงเรียนได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลของนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าเรียน พฤติกรรม และปัจจัยพื้นฐาน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคลและรายห้องเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการ

2. มีการจัดระเบียบข้อมูลพื้นฐานอย่างครบถ้วน ครอบคลุม และอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ข้อมูลสำคัญของสถานศึกษา เช่น ข้อมูลนักเรียน ครู ครอบครัวย ผลการเรียน และพฤติกรรม ถูกจัดเก็บไว้ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบบนฐานข้อมูลกลางของโรงเรียน (Google Sheet/Power BI หรือระบบภายใน) เพื่อให้ง่ายต่อการเรียกใช้งาน วิเคราะห์ และอัปเดตข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3. มีการจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบและทันสมัย พร้อมต่อการใช้งาน โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก ทั้งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยมีการจัดฝึกอบรมครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อบริหารจัดการสารสนเทศ มีการปรับปรุงระบบและแบบฟอร์มอย่างต่อเนื่องตามบริบทและความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

4. มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาระบบการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารและครูได้นำข้อมูลจากระบบไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผนจัดการเรียนรายบุคคล

(Individual Plan) การพัฒนาครูรายบุคคล และการจัดสรรทรัพยากรให้ตรงจุด ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบโจทย์ปัญหาของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

5. มีการเผยแพร่ข้อมูลและกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างน่าสนใจและหลากหลาย โรงเรียนมีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กของโรงเรียน และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ โดยนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินนวัตกรรม กิจกรรมสำคัญ และผลงานของนักเรียน-ครูในรูปแบบที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ และสามารถตรวจสอบได้ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ปรากฏอย่างชัดเจน เช่น คลิปวิดีโอ แผนภูมิ และเอกสารประกอบการประเมิน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินนวัตกรรม “ห้องเรียนปลอดภัย” สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน เพิ่มโอกาสในการอยู่รอดในระบบการศึกษา นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีแนวโน้มหลุดออกจากระบบลดลงอย่างชัดเจน ได้รับการดูแลและติดตามอย่างใกล้ชิด พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะวิชาการ เด็ก ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น สร้างแรงจูงใจและความผูกพันกับโรงเรียน นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ลดอัตราการขาดเรียนและพฤติกรรมเสี่ยง ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม เด็กกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม

2. ประโยชน์ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาศักยภาพครู ครูมีแนวทางการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ในโรงเรียน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างครู

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียนและระบบการศึกษา พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีระบบคัดกรอง ติดตาม และประเมินผลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่อบอุ่นและปลอดภัย ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและชนบท สามารถนำไปขยายผลหรือปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ ได้

4. ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ลดปัญหาสังคมในระยะยาว การลดอัตราการหลุดออกจากระบบช่วยลดปัญหาการว่างงาน รายได้ต่ำ และพฤติกรรมเสี่ยงในอนาคต สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ชุมชนและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

จะเห็นได้ว่านวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล สร้างระบบการดูแลช่วยเหลือที่ยั่งยืนและตอบโจทย์ปัญหาของโรงเรียนชนบทและกลุ่มเปราะบางได้อย่างแท้จริง

ลักษณะสำคัญหรือองค์ความรู้ของนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดี

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered) ออกแบบการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีจุดแข็ง จุดอ่อน และบริบทที่แตกต่างกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

2. การเรียนรู้แบบ Active Learning และ Open Approach เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Hands-On Learning) และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ใช้โจทย์ปลายเปิด กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ฝ่ายเดียว

3. การบูรณาการข้ามวิชาและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงความรู้จากหลายกลุ่มสาระวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมและนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง ยึดหลัก “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และทักษะดิจิทัล

4. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้และสร้างความยืดหยุ่น (เช่น e-Learning, Blended Learning) ส่งเสริม Digital Literacy และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

5. ระบบดูแลช่วยเหลือแบบ 360 องศา มีการคัดกรองและติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ให้คำปรึกษาและดูแลสุขภาพจิต พร้อมประสานงานกับครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการช่วยเหลือนักเรียน

6. การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีระบบประเมินผลทั้งเชิงปริมาณ (เช่น อัตราการมาเรียน) และเชิงคุณภาพ (เช่น แรงจูงใจ ทักษะคิด) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินในการปรับปรุงและพัฒนา นวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

7. การสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC/Community of Practice) ส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกัน พัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติจริงและการวิจัยในชุมชนการเรียนรู้

ผลการนำไปทดลองใช้กับประชากร กลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย

1. ผลลัพธ์เชิงวิชาการและทักษะ นักเรียนกลุ่มเสียงที่เข้าร่วมการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนปลดล็อกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยการบูรณาการ Active Learning และการลงมือปฏิบัติจริงช่วยพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความกล้าแสดงออก รวมทั้งเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและความสามารถในการตั้งคำถามค้นคว้า ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

2. ผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมและทัศนคติ นักเรียนมีแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครองแน่นแฟ้น ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเสียงมีความผูกพันกับโรงเรียน ลดอัตราการขาดเรียน และแสดงพฤติกรรมเชิงบวก เช่น กล้าแสดงออก กล้าสื่อสาร และมั่นใจในตนเอง

3. ผลลัพธ์ด้านการลดความเสี่ยงและการอยู่รอดในระบบ ระบบคัดกรองและติดตามช่วยระบุและดูแลนักเรียนกลุ่มเสียงได้อย่างตรงจุด ส่งผลให้ภาวะเสียงลดลงอย่างชัดเจน นักเรียนที่เคยมีแนวโน้มหลุดออกจากระบบกลับมาเรียนต่อเนื่องและมีอัตราการอยู่ในระบบการศึกษาสูงขึ้น พร้อมเปิดโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมสำหรับกลุ่มเปราะบาง

4. ผลลัพธ์ต่อครูและโรงเรียน ครูมีแนวทางการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละรายมากขึ้น โรงเรียนพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ปลอดภัย และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและได้รับการประเมินว่าประสบความสำเร็จในระดับสูง

การวิเคราะห์และสรุปผลการทดลองใช้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ นักเรียนกลุ่มเสียงที่เข้าร่วม “ห้องเรียนปลดล็อก” มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการใช้รูปแบบนี้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนดีขึ้น สะท้อนจากกิจกรรมที่เน้น Active Learning และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนมีความกล้าแสดงออกและสามารถตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบจากประสบการณ์ตรงมากขึ้น

2. พฤติกรรมและทัศนคติที่เปลี่ยนแปลง พบว่านักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและความกระตือรือร้นสูงขึ้น สังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมและความตั้งใจในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูและผู้ปกครองแน่นแฟ้นขึ้น นักเรียนกลุ่มเสียงรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนและลดอัตราการขาดเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก เช่น กล้าแสดงออก กล้าถาม-ตอบ และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

3. การลดความเสี่ยงและการอยู่รอดในระบบการศึกษา ระบบคัดกรองและติดตามช่วยให้ระบุและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสียงได้ตรงจุด ส่งผลให้ภาวะเสียงของนักเรียนลดลง นักเรียนที่เคยมีแนวโน้มหลุดออกจากระบบ

ระบบสามารถกลับมาเรียนต่อเนื่อง และมีอัตราการอยู่ในระบบการศึกษาสูงขึ้น เด็กกลุ่มเปราะบางได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมมากขึ้น

4. ผลต่อครูและโรงเรียน ครูมีแนวทางการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น โรงเรียนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและปลอดภัย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิผลในระดับสูง

5. ข้อค้นพบสำคัญ นวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ” สามารถลดอัตราการหลุดออกจากระบบการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายได้จริง การบูรณาการกิจกรรมที่ยืดหยุ่นและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

ตาราง สรุปผลการทดลองใช้

ประเด็นผลลัพธ์	ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนหลังเรียนสูงขึ้น มีทักษะคิดวิเคราะห์ดีขึ้น
ทักษะชีวิต/พฤติกรรม	แรงจูงใจดีขึ้น กล้าแสดงออก ผูกพันกับโรงเรียน
ลดความเสี่ยงหลุดระบบ	ภาวะเสี่ยงลดลง อยู่ในระบบการศึกษามากขึ้น
การพัฒนาครู/โรงเรียน	ครูมีแนวทางสอนหลากหลาย ระบบดูแลมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. ควรขยายผลการใช้ “ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ” ไปยังโรงเรียนขนาดเล็กและชนบทที่มีลักษณะประชากรคล้ายคลึงกัน

2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลให้มีความต่อเนื่องและยืดหยุ่น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการทดลองใช้สะท้อนว่านวัตกรรมดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษาในโรงเรียนชนบทได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีศักยภาพในการขยายผลสู่บริบทอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินนวัตกรรม “ห้องเรียนปลดล็อก” สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา ได้แก่

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูและทีมงานให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม สถานะครอบครัว และความต้องการเฉพาะตัว การออกแบบกิจกรรมและแนวทางช่วยเหลือที่ตรงกับปัญหาและศักยภาพของแต่ละคน
2. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก การสร้างเครือข่ายสนับสนุนรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ สังคม และจิตใจ
3. การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย การใช้รูปแบบการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเส้นทางและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง
4. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน และติดตามผล การส่งเสริมทักษะดิจิทัลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ระบบดูแลช่วยเหลือและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การประเมินผลและปรับปรุงแนวทางช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ
6. การสร้างแรงจูงใจและความผูกพันกับโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจและความภาคภูมิใจในตนเอง การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่อบอุ่น ปลอดภัย และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู-นักเรียน
7. การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร การอบรมและพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง การสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
8. การมีระบบประเมินและปรับปรุงที่ยืดหยุ่น การใช้ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน

ความสำเร็จของ “ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ” เกิดจากการบูรณาการปัจจัยหลากหลาย ทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยี ระบบดูแลช่วยเหลือที่ต่อเนื่อง และการพัฒนาศักยภาพครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวปฏิบัติที่ดีในระดับสากล (Johnston, 2010; Wilson & Tanner-Smith, 2013; กมลรัตน์ ประทีป ณ ถาง, 2565)

แนวทางในการพัฒนาต่อไป

สำหรับนวัตกรรม ห้องเรียนปลดล็อกโดยใช้โมเดล 5D กุญแจ 5 ดอก สู่การปลดล็อกศักยภาพ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา มีแนวทางในการพัฒนาต่อไป ดังนี้

1. ขยายผลและปรับใช้ในบริบทที่หลากหลาย ขยายการนำ “ห้องเรียนปลดล็อก” ไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนชนบท หรือโรงเรียนที่มีลักษณะประชากรเฉพาะบางในพื้นที่อื่น ๆ ปรับรูปแบบกิจกรรมและแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

2. พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมและพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคโนโลยี และการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและประสบการณ์จริงระหว่างครู

3. เสริมสร้างระบบดูแลช่วยเหลือและติดตามผล ติดตามและประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อปรับปรุงแนวทางให้ตอบโจทย์ปัญหา

4. พัฒนากิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทักษะอาชีพ และความสนใจของนักเรียน ใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้และสร้างความยืดหยุ่น

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอก ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนทรัพยากร ทุนการศึกษา และกิจกรรมเสริม เปิดเวทีให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและประเมินผลการดำเนินงาน

6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและแนวทางการเรียนรู้ ส่งเสริมการเป็นผู้นำ การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. พัฒนาระบบประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สร้างระบบประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรม และทักษะชีวิต ใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ

1. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ โรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย รวมถึงขาดบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักจิตวิทยา ครูแนะแนว และผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี

2. ภาระงานและศักยภาพของครู ครูรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้เวลาดูแลนักเรียนรายบุคคลจำกัด และบางครั้งขาดโอกาสพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมการสอนและการดูแลกลุ่มเสี่ยง

3. ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองบางส่วนขาดความเข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม การประสานงานกับชุมชนและองค์กรภายนอกยังไม่ต่อเนื่อง และเครือข่ายสนับสนุนยังไม่เข้มแข็ง

4. ความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลง บุคลากรบางส่วนยังยึดติดวิธีเดิม ไม่เปิดรับนวัตกรรมใหม่ นักเรียนบางคนขาดแรงจูงใจหรือไม่พร้อมปรับตัวกับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่

5. ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ขาดอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตคุณภาพสำหรับการเรียนรู้ดิจิทัล นักเรียนบางคนขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

6. ระบบติดตามและประเมินผล การเก็บข้อมูลและติดตามผลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง ขาดเครื่องมือวัดผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบท

7. ความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความแตกต่างสูงด้านเศรษฐกิจ สังคม ภาษา และวัฒนธรรม ทำให้ต้องออกแบบแนวทางช่วยเหลือแบบเฉพาะราย

การดำเนินนวัตกรรมนี้ต้องเผชิญอุปสรรคทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร ความร่วมมือภายนอก ความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลง และข้อจำกัดเทคโนโลยี การแก้ไขจึงจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการปรับแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียนแต่ละกลุ่ม จำนวนครั้งของการพัฒนา/ปรับปรุงนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดีและอธิบายกระบวนการพัฒนา/ปรับปรุงในแต่ละครั้ง

จำนวนครั้งของการพัฒนา/ปรับปรุงนวัตกรรม 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การพัฒนารูปแบบห้องเรียนพลดล็อก (ต้นแบบ)

ช่วงเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ลักษณะ ทดลองใช้แนวคิด “ห้องเรียนพลดล็อก” กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยยังไม่มีโครงสร้าง 5D ชัดเจน แนวทางที่ใช้ คือ จัดกลุ่มเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ใช้โครงการเป็นกิจกรรมหลักเพื่อดึงดูดความสนใจ ครูออกแบบกิจกรรมโดยไม่ร่วมกับนักเรียน ผลที่พบคือนักเรียนบางกลุ่มยังไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ระยะยาว ครูรู้สึกว่ขาดระบบการติดตามและสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อสรุปที่ต้องปรับปรุงในการออกแบบกระบวนการที่ชัดเจนและมีขั้นตอนที่ยืดหยุ่น

ครั้งที่ 2 การปรับโครงสร้างเข้าสู่ “โมเดล 5D”

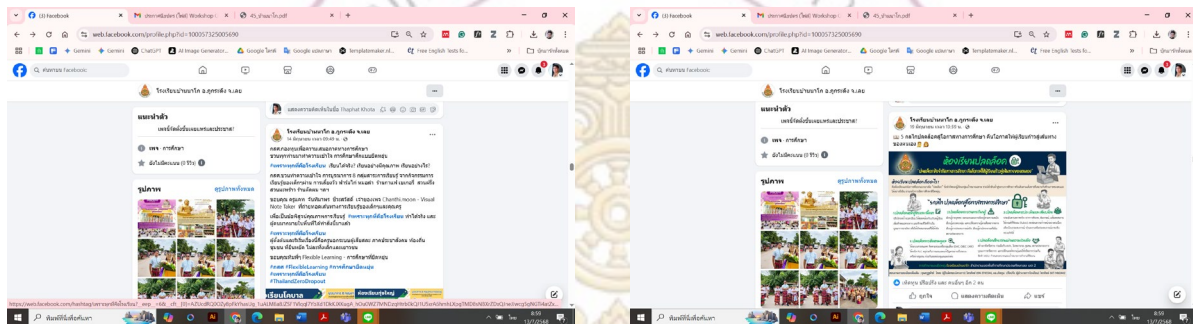
ช่วงเวลา ปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ลักษณะที่นำมาใช้คือ ปรับโครงสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับ 5D Model เพื่อให้มีกรอบดำเนินงานชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใช้กระบวนการ D1–D5 เป็นเครื่องมือออกแบบและติดตามการเรียนรู้ เปิดเวทีให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนการเรียนรู้ (D2 Design) จัดทำ PLD (Personalized Learning Design) รายบุคคล เพิ่มระบบการสะท้อนผลและ Feedback รายสัปดาห์ (D4) ผลที่พบคือนักเรียนมีแรงจูงใจสูงขึ้น การเรียนรู้เฉพาะบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังคงมีความท้าทายเรื่องภาระงานของครู และการประเมินผลที่หลากหลาย จำเป็นต้องออกแบบ เครื่องมือช่วยครู และเพิ่มการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชน

ครั้งที่ 3 การพัฒนาเชิงระบบและขยายผลทั้งโรงเรียน

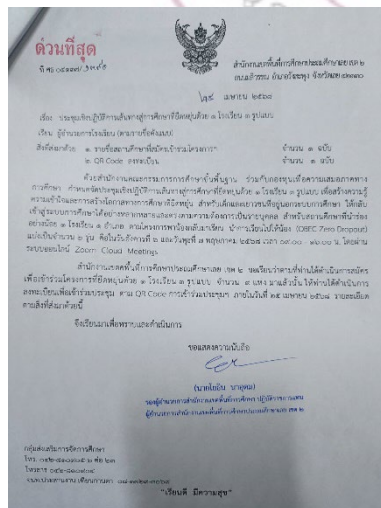
ช่วงเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ลักษณะ ยุทธศาสตร์นวัตกรรมสู่ระดับโรงเรียน โดยขยายไปสู่ทุกระดับชั้น และสร้างระบบสนับสนุนอย่างรอบด้าน มีการพัฒนาเพิ่มเติมโดยการจัดอบรม PLC ให้ครูเข้าใจแนวคิด 5D และการโค้ชแบบรายบุคคล ใช้ระบบ Dashboard ติดตามผลนักเรียนแบบเรียลไทม์ ประสานกับภาคีในชุมชนเพื่อเสริมกิจกรรมอาชีพ/ทักษะชีวิต พัฒนาคู่มือการดำเนินงานเพื่อให้ขยายผลในโรงเรียนอื่นได้ ผลที่พบ โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือที่เข้มแข็งและยืดหยุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนแน่นแฟ้นขึ้น นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เข้าสู่ระยะของ “การยกระดับนวัตกรรม” ที่พร้อมสำหรับการขยายผลระดับเขตพื้นที่

จำนวนและรายชื่อของหน่วยงาน/หลักสูตร/ชุมชน นำนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้

โรงเรียนวัดศรีฤๅกระติง, โรงเรียนบ้านน่าน้อยแสนสุข และ โรงเรียนบ้านอิเล็ค

ภาพ การเผยแพร่ผลงานผ่าน facebook

รายชื่อสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

จังหวัด ลำปาง

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	ที่ตั้ง	ผู้รับผิดชอบ	เบอร์โทรศัพท์
1	โรงเรียนบ้านกัก	บ้านกัก อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นายพิเชษฐ ธีระรัตน์	087-9660947
2	โรงเรียนวัดศรีฤๅกระติง	วัดศรีฤๅกระติง อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	066-5178838
3	โรงเรียนบ้านกอก	บ้านกอก อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	066-8922700
4	โรงเรียนบ้านกอกน้อย	บ้านกอกน้อย อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	055-2971299
5	โรงเรียนบ้านกอกใหญ่	บ้านกอกใหญ่ อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	055-2971299
6	โรงเรียนบ้านกอกน้อย	บ้านกอกน้อย อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	088-0584530
7	โรงเรียนบ้านกอกน้อย	บ้านกอกน้อย อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	088-0584530
8	โรงเรียนบ้านกอกน้อย	บ้านกอกน้อย อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	086-2189881
9	โรงเรียนบ้านกอกน้อย	บ้านกอกน้อย อ.บ้านไร่ จ.ลำปาง	นางสาวนง ฤกษ์ดี	086-4619172

จัดทำ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘
นางสาวนง ฤกษ์ดี
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
ศูนย์ฯจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ
จังหวัดลำปาง

ภาพ รายชื่อสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

บรรณานุกรม

ASCD. (2012). **The whole child approach**. Association for Supervision and Curriculum Development.

Banathy, B. H. (1972). **A systems approach of systems education**. Educational Technology, 12(2), 73.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). **Self-determination and intrinsic motivation in human behavior**. Plenum.

Epstein, J. L. (2018). **School, family, and community partnerships Preparing educators and improving schools** (2nd ed.). Routledge.

Horn, M. B., & Staker, H. (2015). **Blended Using disruptive innovation to improve schools**. Jossey-Bass.

Hurix. (2024). **How does the flipped classroom model work in higher education?** Retrieved from <https://www.hurix.com/blogs/flipped-classroom-model-work-in-higher-education/>

Institute of Education Sciences. (2008). **Dropout prevention**. <https://ies.ed.gov/ncee/wwc/practiceguide/9>

Johnston, J. H. (2010). **Dropout prevention An EPI research brief**. ERIC. <http://www.educationpartnerships.org/>

Journal of Modern Learning Development. (2022). **Student support system**. Journal of Modern Learning Development, 7(3), 321–335. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/254665>

Maslow, A. H. (1943). **A theory of human motivation**. Psychological Review, 50(4), 370–396.

McCombs, B. L., & Whisler, J. S. (1997). **The learner-centered classroom and school Strategies for increasing student motivation and achievement**. Jossey-Bass.

Piaget, J. (1972). **The psychology of the child**. Basic Books.

Simtutor. (2024, May 13). **Unlocking student potential The power of flipped classrooms in higher education.** <https://simtutor.com/resources/unlocking-student-potential-the-power-of-flipped-classrooms-in-higher-education/>

Study.com. (n.d.). **Student support in education Courses, video lessons & lesson transcripts.** <https://study.com/learn/student-support-teaching.html>

UNESCO. (2017). **A guide for ensuring inclusion and equity in education.** United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Wikipedia. (2011, September 18). **Flipped classroom.** https://en.wikipedia.org/wiki/Flipped_classroom

Wilson, S. J., & Tanner-Smith, E. E. (2013). **Dropout prevention and intervention programs for improving school completion among school-aged children and youth A systematic review.** *Journal of the Society for Social Work and Research*, 4(4), 357–372. <https://doi.org/10.5243/jsswr.2013.22>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง ช่วยยกกำลังสองการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ.** สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2020/09/08/>

ครูสภาวิทยากร. (2564). **รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญา.** *วารสารครูสภาวิทยากร*, 2(1), 103–116.

กมลรัตน์ ประทีป ณ ถลาง. (2565). **ปลดล็อกการสอนแบบรายวิชา สู่ “ความรู้” นอกกรอบที่ต้องลงมือปฏิบัติ.** สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/article-creative-classroom-kamonrat-prateep-nathalang/>

Starfish Labz. (2564). **3 รูปแบบการสอน เปลี่ยนห้องเรียนให้ Active พื้นดินความรู้แบบเร่งด่วน.** สืบค้นจาก <https://www.starfishlabz.com>

โรงเรียนบ้านนาโก

